

Türkşeker

2021

Sektör Raporu

Mayıs 2022

SEKTÖR RAPORU

2021

 turkseker.gov.tr

    [/turksekeras](https://www.youtube.com/turksekeras)

Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının 2022 yılına ait Genel Yatırım ve Finansman programına ait ilke ve hedefleri 14/10/2021 tarih, 4620 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilmiş olup; 2022 yılı Genel Yatırım ve Finansman Programının Uygulanmasına ilişkin Usul ve Esasların Belirlenmesine dair Tebliğ 07/12/2021 tarih, 31682 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

İlgili tebliğin "Kurumsal Verilerin Yayınlanması" başlıklı 20 (2) nci maddesi gereğince Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş' nin "2021 Yılı Sektör Raporu" hazırlanmıştır.

Yaklaşık 100 yıl önce, Türk tarımına ve sanayisine hizmet etmek amacıyla yolculuğuna başlayan TÜRKŞEKER, uzun vadeli hedefleri ve küresel büyüme vizyonu çerçevesinde, tüm paydaşları için sağladığı katma değeri artırmayı ilke edinmiştir. Koşullar ne olursa olsun miras aldığı kurumsal değerlere sınıksız olarak Ülkemiz ve insanlık adına bu misyonu korumaya devam edecektir.

TÜRKŞEKER, 100 yıla yakın deneyimine dayanan güven ve edindiği saygınlık ile sektöre değer katarken çağdaş politikaların belirlenmesi ve bu bağlamdaki hedefleri doğrultusunda gelişmiş teknolojik uygulamaların yaygınlaştırılması için çalışmaktadır. Bu kapsamda, geçmişte olduğu gibi gelecekte de öncü rolünü sürdürebilmek için cesur adımlar atan ve sürdürülebilirlik temelli gelecek vizyonu temsil eden TÜRKŞEKER, sektörde lider konumunu güçlendirmek amacıyla belirlediği hedefler doğrultusunda çalışmalarına kararlı bir şekilde devam etmektedir.

Dünyada dönem dönem yoğunlaşan arz sorunları, ülkeleri “gıda güvenliği” ve “kendine yeterlilik” konusunda yeni stratejiler geliştirmeye yöneltmiştir. Küresel ekonomide geleceğe dönük risklerin ve belirsizliklerin sürdüğü, ülkeler arasındaki güç dengelerinin şekillendiği bir dönemde, toplumumuzun ihtiyaç duyduğu şekeri üretmiş olmak, ülkemiz için de stratejik önem taşımaktadır.

Fabrikalarımızda üretilen kristal şekerin yanında, yan ürün olarak elde edilen melas ve yaş pancar posası ile melasın işlenmesiyle elde edilen biyoetanol ve etil alkol gibi çok kıymetli ürünlerin üretilerek ülke ekonomisine sunulması TÜRKŞEKER’in gururu olmuştur.

Stratejik bir ürün olan şeker, 2021/22 üretim döneminde dünyada 110 ülkede, 37,4 milyon tonu pancardan, 133,1 milyon tonu kamıştan olmak üzere toplam 170,5 milyon ton üretilmiştir. Türkiye, şeker pancarından şeker üretiminde yaklaşık 2,5 milyon ton yıllık üretimi ile Dünyada beşinci, Avrupa Kıtası’nda dördüncü sıradadır.

TÜRKŞEKER, Türkiye’nin geleceğine duyduğu güven ve inançla amaçlanan katma değeri geliştirmek, ülkemizin kalkınması için üzerine düşen her türlü görevi yerine getirerek sürdürülebilir hedef ve vizyonu çerçevesinde özveriyle çalışmalarını sürdürecektir.

2021 yılı Sektör Raporunun birinci bölümünde Dünya şeker durumunun genel bir perspektifi çizilirken ikinci bölümde Türkiye Şeker Sanayi ile TÜRKŞEKER’in karşılaştırılması yer almaktadır.

Bu bağlamda yapılan çalışmaların, alınacak kararların ve hazırlanan Sektör Raporunun akademik camiaya, tüm sektör çalışanlarına yararlı, ülkemize hayırlı olmasını dilerim.

Dr. Muhiddin ŞAHİN
TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.
GENEL MÜDÜRÜ ve YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

1

DÜNYA ŞEKER DURUMU

Dünya Şeker Durumu	1
Üretim	3
Tüketim	7
Fiyatlar	9
Ticaret	12
Avrupa Birliği	15
Nişasta Bazlı Şeker Üretimi	18

2

TÜRKİYE ŞEKER SEKTÖRÜ

Sektörün Tarihsel Gelişimi	19
Türkiye'de Şeker Rejimi	23
Arz - Talep Durumu	26
Türkiye'de Şeker Pancarı Tarımı	28
Şeker Üretimi	33
Melas ve Yaş Pancar Posası Kullanım Alanları	37
Etil Alkol ve Biyoetanol Üretimi ve Kullanım Alanları	38
Satış - Stok Durumu	41
İthalat - İhracat	43
Şeker Fiyatları	45
Yatırımlar	46
Özelleştirme	47
Sektörde Rekabet ve Sorunlar	50

TABLOLAR

Tablo : 1- Dünya Şeker Üretiminde Türkiye'nin Yeri	4
Tablo : 2- Dünya Şeker Üretimindeki Değişim	5
Tablo : 3- Dünya Şeker Dengesi	5
Tablo : 4- En Büyük Şeker Üretici Ülkeler	6
Tablo : 5- Beyaz Şeker Borsa	10
Tablo : 6- 2017/18 – 2021/22 AB Şeker Üretimi, Tüketimi, İthalatı, İhracatı ve Stok miktarı	17
Tablo : 7- Şeker Üreten Şirketler	21
Tablo : 8 - Pancar Şekerleri ve NBS Kotaları	26
Tablo : 9- Türkiye'de Şeker Pancarı Ekim, Üretim ve Fiyatları	29
Tablo : 10- Türk Şeker'in Pancarı Ekim, Üretim ve Fiyatları	31
Tablo : 11- Kota - Üretim İlişkisi	33
Tablo : 12- Türkiye'de Yıllar İtibariyle Pancar Şekerleri Üretimi	34
Tablo : 13- Türkşeker'in Yıllar itibariyle Şeker Üretimi	34
Tablo : 14- Nişasta Bazlı Şeker Üretimi	36
Tablo : 15- Melas Üretimi	37
Tablo : 16- İşlenen Melas, Üretilen Alkol	39
Tablo : 17- Türkiye Genelinde Pancar Şekerleri Satış - Stok Durumu	41
Tablo : 18- Türkşeker'in Şeker Satışları	42
Tablo : 19- Türkşeker'in Kotalar İtibariyle Stokları	42
Tablo : 20- Yıllar İtibariyle İthalat	43
Tablo : 21- Pancar Şekerleri Satış Fiyatları	45
Tablo : 22- NBS Satış Fiyatları	45
Tablo : 23- Satışı Gerçekleşen Fabrikalar	49

GRAFİKLER

Grafik: 1- Dünya Pancar ve Kamış Şekeri Üretimi	4
Grafik: 2- 2019/20 Tahminlerine göre Tüketimde ilk 10 Ülke ve Türkiye	8
Grafik: 3- 2021/22 Tahminlerine Göre Dünya Bölgesel Şeker Tüketimi	8
Grafik: 4- Son 10 Yıllık Beyaz Şeker ve Ham Şeker Fiyat Seyri	10
Grafik: 5- Üretim, Tüketim, Fiyat Dengesi	11
Grafik: 6- 2021/22 Tahminlerine göre İhracatta ilk 10 Ülke	12
Grafik: 7- 2021/22 Tahminlerine göre İthalatta ilk 10 Ülke	14
Grafik: 8- Dünyada HFCS Üretim Yüzdeleri	18
Grafik: 9- Arz-Talep Durumu	27
Grafik: 10- Pancar Üretimi	30
Grafik: 11- Türkiye’de Pancar Eken Çiftçi Sayıları	30
Grafik: 12- Pancar Ekim Alanı - Çiftçi Sayısı (Türkiye).	31
Grafik: 13- Şeker Üretimi, Bin Ton	35
Grafik: 14- Pancar Şekeri Üretiminde Türkşeker’ in Payı	35
Grafik: 15- Şirketlerin Kapasite Payları	52

DÜNYA ŞEKER DURUMU

2021/2022 döneminde:

- 1 milyon 928 bin ton şeker arz açığı...
- 172 milyon 244 bin ton tüketim...
- Stok kullanım oranı % 54,8...

2017/18 üretim döneminde 179 milyon 828 bin ton ile rekor seviyeye ulaşan, 2019/2020 ve 2020/21 üretim dönemlerinde pandemi etkisi ile gerileyen küresel şeker üretimi, ard arda düşüşün yaşandığı üç yılın sonunda 2021/22 üretim döneminde 170 milyon 512 bin ton olarak gerçekleşerek toparlanmaya başlamıştır. 2021/2022 döneminde arz açığı önceki yıla göre azalarak 1 milyon 928 bin tona düşmüştür. 2021/22 yılı üretimi, son 5 yılın en düşük üretim miktarı olan 2020/21 döneminin 1 milyon 480 bin ton üzerinde gerçekleşmiştir.

2021/22 dönemi tüketim miktarı, 172 milyon 683 bin ton olan 2016/17 döneminden sonraki en yüksek seviyeye ulaşarak 172 milyon 244 bin ton'a ulaşmıştır.

Beyaz şeker borsa fiyatları 376 US\$/ton olan 2020 yılının oldukça üzerinde 471 US\$/ton olarak gerçekleşmiştir. Kasım ayında ise 511 US\$/ton ile zirveye ulaşmıştır.

Ticari göstergeler 2021/22 döneminde Brezilya'nın ihracatında gerileme, Hindistan ihracatında ise büyüme olduğunu göstermektedir. Küresel ihracat % 7,2 oranında düşerek 62 milyon 754 bin tondan 58 milyon 257 bin tona gerilemiştir. Aynı şekilde ithalat da bir önceki yıla göre % 7,5 oranında yani 4 milyon 736 bin ton azalarak 62 milyon 789 tondan 58 milyon 53 bin tona gerilemiştir.

2020/2021 döneminde %56,35 olan stok/tüketim oranı 2021/22 döneminde %2,8 azalarak %54,76'ya gerilemiştir. Bu değişiklik, üretim/tüketim dengesinde açığın oluşmasından kaynaklanmıştır. Stok kullanım oranı ulusal istatistiklerde arz güvenliğinin göstergesi anlamında önemli bir orandır.

2021/22 döneminde dünya şeker piyasasının şekillenmesinde rol oynayan önemli ülkeler aşağıda gösterilmiştir.

	ÜRETİM	TÜKETİM	İTHALAT	İHRACAT
	Dünya Toplam Üretiminin %77'si	Dünya Toplam Tüketiminin %61'i	Dünya Toplam İthalatının %46'sı	Dünya Toplam İhracatının %82'si
1	Brezilya	Hindistan	Endonezya	Brezilya
2	Hindistan	Çin	Çin	Tayland
3	AB	AB	ABD	Hindistan
4	Çin	ABD	Cezayir	Avustralya
5	Tayland	Brezilya	Bangladeş	Guatemala
6	ABD	Endonezya	Malezya	Meksika
7	Meksika	Rusya	Kore	BAE
8	Pakistan	Pakistan	Suudi Arabistan	Güney Afrika
9	Rusya	Meksika	Nijerya	AB
10	Avustralya	Mısır	BAE	Cezayir

Kaynak: ISO World Sugar Balances, Feb. 2022.

ÜRETİM

- *Dünya şeker üretimi: 170.512 bin ton...*
- *Dünya şeker arz açığı: 1 milyon 928 bin ton...*

2021/22 döneminde dünya şeker üretimi bir önceki yıla göre 1 milyon 480 bin ton artarak 170 milyon 512 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Marjinal üretim maliyeti giderek daha fazla rekabete maruz kalan şeker sektörü etanol sektöründen (Brezilya ve Hindistan'da) dolayısıyla küresel akaryakıt fiyatlarından dolayı olarak etkilenmektedir.

2020/21 üretim dönemi ile karşılaştırıldığında pancar üreten ülkelerdeki üretimin önemli ölçüde arttığı görülmektedir. AB, Rusya, Ukrayna ve ABD toplam pancar üretimi önceki sezonlara göre daha yüksek iken,

Türkiye ve Çin'de mahsul rekor seviyede düşük seviyelere ulaşmıştır. Ululararası Şeker Örgütü (ISO) verilerine göre, pancar yetiştiren ülkelerde 2.749 milyon ton üretim artışı beklenmektedir.

2021/22 dünya şeker kamışı üretiminin 2020/21 üretim dönemine göre 1.269 milyon ton azalacağı tahmin edilmektedir. Üretimin önceki döneme göre; Brezilya'da 4.831 milyon ton daha düşük, Tayland'da 2.438 milyon ton daha yüksek gerçekleşmesi beklenmektedir.

2021/22 döneminde dünya pancar şekeri üretimi önceki yıla göre % 7,78 oranında artarak 37,4 milyon ton olarak gerçekleşmesi, böylece dünya toplam şeker üretimindeki payının % 22'ye çıkması beklenmektedir. Kamış şekeri üretiminin ise 1,2 milyon ton azalarak 133,1 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2020/21 döneminde % 79,5 olan kamış şekerinin payı 2021/22 döneminde % 78'e gerilemiştir.

Grafik: 1- Dünya Pancar ve Kamış Şekeri Üretimi

Türkiye; pancardan şeker üreten ülkeler arasında önemli bir konuma sahip olup, Dünya'da ABD, Rusya, Fransa ve Almanya'nın ardından beşinci, Avrupa Kıtası içerisinde Rusya, Almanya ve Fransa'nın ardından dördüncü sırada yer almaktadır.

Tablo: 1- Dünya Şeker Üretiminde Türkiye'nin Yeri

	Üretim Miktarı Bin Ton	Türkiye'nin Payı %	Türkiye'nin Sıralamadaki Yeri
Dünyada Toplam Şeker Üretimi	170.512	1,50	14
Pancar Şekeri	37.400	6,82	5
Kamış Şekeri	133.112	-	-
Avrupa Kıtası Toplam Şeker Üretimi	27.341	10,02	4
Türkiye Toplam Şeker üretimi	2.550		

Dünyanın en büyük şeker üreticisi Brezilya'nın şeker üretimindeki % 12,48 oranında azalmanın etkisiyle **Güney Amerika** şeker üretiminde de 5 milyon 142 bin ton azalma öngörülmektedir.

Çin'in 2021/22 üretimi 10 milyon 663 bin tondan % 7,7 daha düşük gerçekleşerek 9 milyon 844 bin tona düşmüştür.

Tayland'da kamış üretiminin 10 milyon tondan fazla artarak 87 milyon tona ulaşması beklenmektedir. 2021/22 döneminde Tayland şeker üretimi 2 milyon 438 bin ton daha fazla gerçekleşerek 9 milyon 570 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Tayland dünya şeker üretiminde; Brezilya, Hindistan, AB ve Çin'in ardından en büyük 5. üreticisidir.

AB şeker üretimi 2021/22 döneminde yaklaşık %16 oranında artarak 15 milyon 953 bin tona ulaşmıştır. Olumlu hava koşulları pancar üretiminin artmasıyla öngörülenden daha fazla şeker üretimi gerçekleşmiştir. En büyük üretim artışı % 44,7 ile Fransa'da gerçekleşirken, şeker üretimi Polonya'da % 16, Almanya'da % 9 oranında artmıştır.

Tablo: 2- Dünya Şeker Üretimindeki Değişim, Milyon Ton

DÜŞENLER	2020/21'E GÖRE AZALANLAR	ARTANLAR	2020/21'E GÖRE ARTANLAR
Brezilya	4.831	Tayland	2.438
Çin	0.819	AB	2.180
Türkiye	0.519	Rusya	0.525
DÜNYA ŞEKER ÜRETİMİ		2021/22: 170.512 MİLYON TON 2020/21: 169.032 MİLYON TON	

Kaynak: ISO Quartely Market Outlook, Feb. 2022.

Tablo: 3- Dünya Şeker Dengesi, Bin Ton

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Üretim	179.828	174.134	169.057	169.032	170.512
Tüketim	170.420	169.608	169.180	171.326	172.440
Fazla/Açık	9.408	4.526	-123	-2.294	-1.928
İthalat	63.509	57.941	66.193	62.789	58.053
İhracat	63.460	57.941	65.926	62.754	58.257
Kapanış Stoku	94.140	98.665	98.809	96.550	94.425
Stok/Tüketim, %	55,24	58,17	58,40	56,35	54,76

Kaynak: World Sugar Balances February 2022.

2021/2022 döneminde **Brezilya**'da şeker üretim miktarının geçen yıla göre 4 milyon 831 bin ton azalarak 33 milyon 885 bin ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Şeker üretim miktarının bir önceki yıla göre % 12,48 oranında azalmasına rağmen **Brezilya**, dünyanın lider üreticisi ve ihracatçısı konumunu sürdürmüş, dünya şeker üretiminin yaklaşık % 19,87'sini tek başına karşılamıştır.

2021/22 döneminde şeker üretimi 2020/21 dönemine göre fazla bir değişiklik göstermeyen **Hindistan** dünyanın en büyük ikinci şeker üreticisi ülkedir. Ülkede 2020/21 döneminde 31 milyon 105 bin ton olan üretim, 2021/22 döneminde de % 1,1 artarak 31 milyon 450 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu değer dünya toplam şeker üretiminin % 18,45'ine karşılık gelmektedir.

2021/22 dönemi Dünyanın en büyük 10 şeker (sakaroz) üretici ülke sıralaması ve ürettikleri şeker miktarları aşağıda verilmiştir.

Tablo: 4- En Büyük Şeker Üretici Ülkeler, Bin Ton

	Bin Ton
Brezilya	33.885
Hindistan	31.450
AB	15.953
Çin	9.844
Tayland	9.570
ABD	7.881
Meksika	6.112
Pakistan	6.015
Rusya	5.700
Avustralya	41.000

Kaynak: ISO Quarterly Market Outlook February, 2022.

TÜKETİM

- Tüketim miktarı: 172 milyon 440 bin ton...
- Tüketimdeki artış: 1 milyon 114 bin ton yani % 0,65...

2021/22 döneminde global şeker tüketiminin bir önceki yıla göre 1 milyon 114 bin ton artarak 172 milyon 440 bin ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2021/22 döneminde dünya şeker tüketiminde önceki yıla göre % 0,65 oranında büyüme gerçekleşmesi beklenmektedir. Nüfusa bağlı büyümenin ve turizme ilişkin herhangi bir kısıtlamanın olmaması ile tüketim artışının devam etmesi beklenmektedir.

Şeker tüketimindeki artışta; bölgesel nüfus artış rakamları, kişisel tercihlerdeki değişiklikler, bazı şekerli içeceklerdeki vergi oranları etkili olmuştur. COVID-19 salgını üçüncü yılına girerken, insanlar ve hükümetler duruma uyum sağlamış ve Omicron virüsünün hakim olması ile karantina uygulamalarından uzaklaşmış, kısıtlanan açık havada yiyecek-içecek tüketimi ve bazı endüstriyel üretimler yeniden normale dönmüştür.

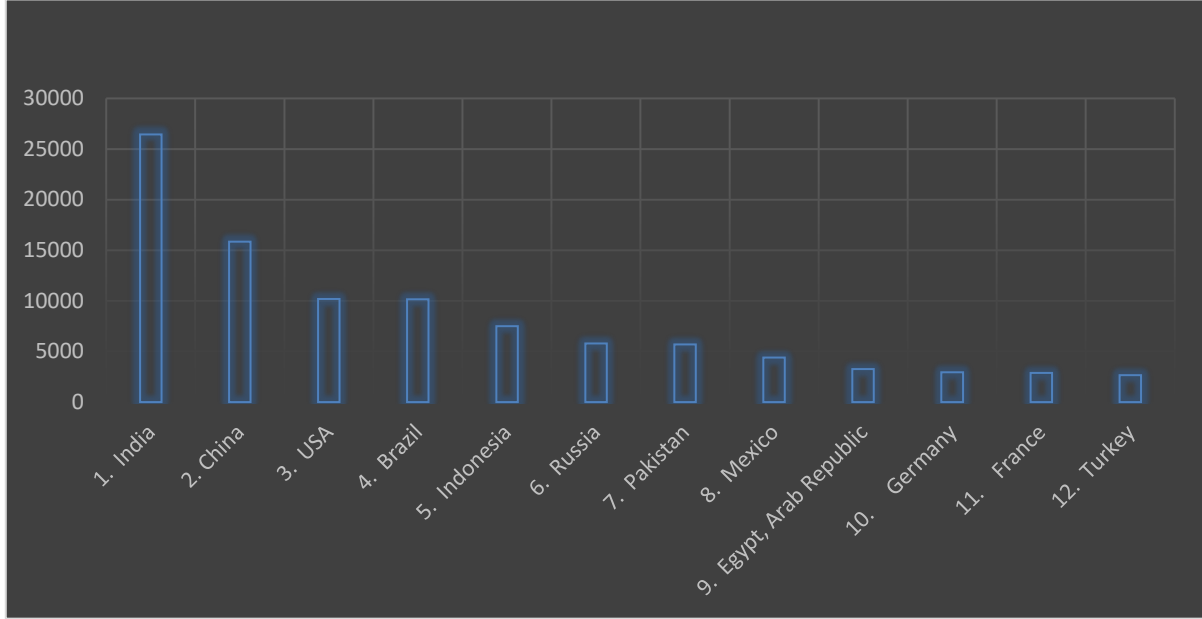
Kişi başına tüketim; Avrupa'da 35,3 kg, Kuzey Amerika'da 31,7 kg ve Güney Amerika'da 41,4 kg olarak tahmin edilirken, Asya'da 18 kg, Afrika'da 15,3 kg olarak beklenmektedir. Bu tablo şeker tüketimi ile nüfus arasında bire bir ilişki olmadığını göstermektedir.

2021/22 döneminde tüketimde en yüksek bölgesel büyüme oranı Dünya şeker tüketiminin % 10'unu oluşturan **Batı Avrupa'da** gerçekleşmiştir (büyüme oranı % 2,46).

Hindistan Altı kıtası (%2,00), **Ekvator ve Güney Afrika** (%1,88) ve **Güney Amerika** (%1,25) tüketimde büyüme gerçekleşirken Batı Avrupa (%1,37), Kuzey ve Orta Amerika (%0,56), Orta Doğu ve Kuzey Afrika (%0,27) tüketimde azalma gözlenmiştir.

2018/19-2021/22 ortalamalarına göre tüketimde en yüksek bölgesel büyüme oranı Ekvator için öngörülmüştür. Dünya tüketiminin en yüksek ikinci büyüme oranı Hindistan Alt Kıtasındadır (+%2.12). Uzak Doğu ve Okyanusya bölgeleri için (+0.77%), NAFTA bölgesi (+0.47%), Orta Amerika (+0.40%) ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika (+0.39%) büyüme öngörülmektedir. Doğu Avrupa ve BDT'de (-%0.74), Güney Amerika (-%1.05) ve Batı ve Orta Avrupa (-%1.73) bölgelerinde ise negatif tüketim büyümesi beklenmektedir.

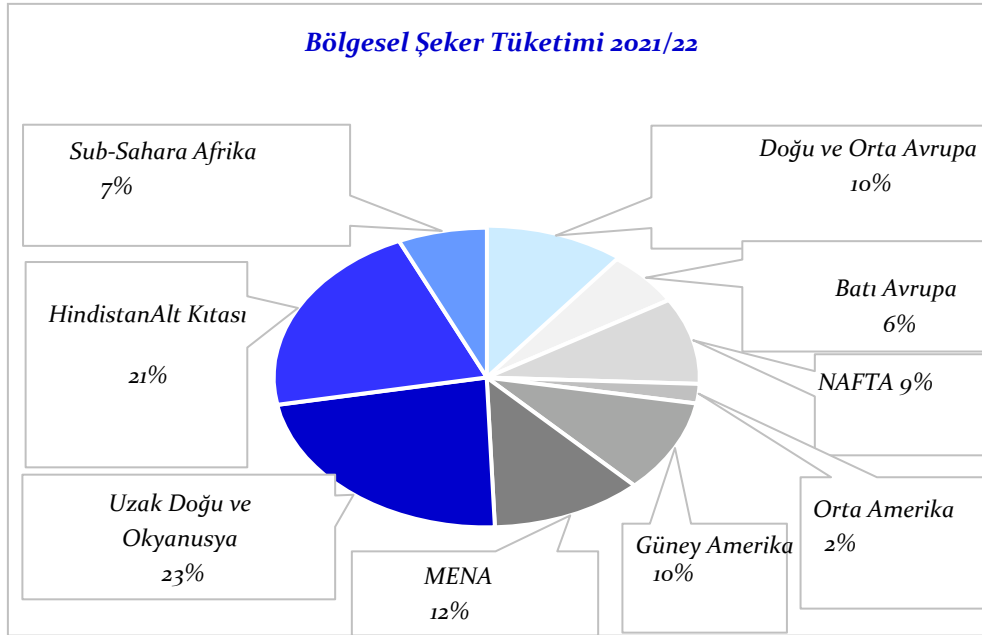
Dünya şeker tüketiminde 26 milyon 429 bin ton ile Hindistan birinci sırada yer alırken, 15 milyon 853 bin ton ile Çin ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye ise 2 milyon 660 bin ton ile dünyada onikinci sırada yer almaktadır.

Kaynak: ISO Quarterly Market Outlook, Feb. 2022

Grafik: 2- 2021/22 tahminlerine göre tüketimde ilk 10 ülke ve Türkiye (Bin Ton)

Global tüketimdeki artış oranı pandeminin etkisi ile tekrar gözden geçirilmiş ve aşağıdaki sonuçlar ortaya

Kaynak: ISO Quarterly Market Outlook, Feb. 2022

Grafik: 3- 2021/22 Tahminlerine Göre Dünya Bölgesel Şeker Tüketimi (%)

FİYATLAR

- *Ham ve beyaz şeker fiyatları Şubat ayında zirveye ulaştı...*
- *Beyaz şeker borsa fiyatları 43 \$ arttı ...*

Dünya şeker borsa fiyatlarını, ticarete hâkim pozisyonda olan düşük maliyetli kamış şekeri fiyatı belirlemektedir. Kamış ve pancardan elde edilen şekerler arasında kalite bakımından bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, sadece tropik ve alt tropik bölgelerde yetiştirilebilen şeker kamışının şeker pancarına kıyasla daha düşük maliyetle üretilmesi, işleme maliyetlerinin düşüklüğü gibi nedenlerle kamıştan elde edilen şekerin maliyeti daha düşük olmaktadır. Üzerinde bulunan coğrafya gereği ülkemizde olduğu gibi Avrupa Birliği, Rusya, Ukrayna gibi ülkeler pancardan; ABD, Japonya, Çin gibi ülkeler hem pancardan hem kamıştan; Brezilya, Hindistan, Meksika, Pakistan, Tayland ve Avustralya başta olmak üzere birçok ülke kamıştan şeker üretmektedir.

Dünya şeker fiyatlarının oluşumunda başlıca belirleyici arz/talep durumu olmakla beraber, spekülasyon, petrol ve emtia fiyatları, enerji politikaları, navlun bedelleri, döviz kuru değişimleri, faiz oranları, ticaret politikaları ve tercih anlaşmaları, enflasyon, politik ve finansal çalkantılar, ülkelerin ekonomik durumları gibi dış faktörler de fiyatlar üzerinde giderek artan ölçüde rol oynamaktadır. Üretilen şekerin talebin altında olması stokların azalmasına, dolayısıyla da fiyatların artmasına, tersi ise fiyatların düşmesine sebep olmaktadır.

Londra Beyaz Şeker Borsası vadeli ilk ay fiyatlarına göre 2021 yılı Haziran ayında beyaz şeker fiyatı 418,70 \$/ton ile en düşük, Kasım ayında 527,20 \$/ton ile son dört yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2021 yılı beyaz şeker ortalama fiyatı 2020 yılının % 25,39 üzerinde yıllık ortalama 471,16 \$/ton olarak gerçekleşmiştir.

Ham şeker fiyatları ise en düşük seviyeye 324,30 \$/ton ile Nisan ayında, en yüksek seviyeye ise 450,18 \$/ton ile Kasım ayında ulaşmıştır. 2021 yılı ham şeker ortalama fiyatı 2019 yılına göre yaklaşık % 39 artışla 393,55 \$/ton olarak gerçekleşmiştir.

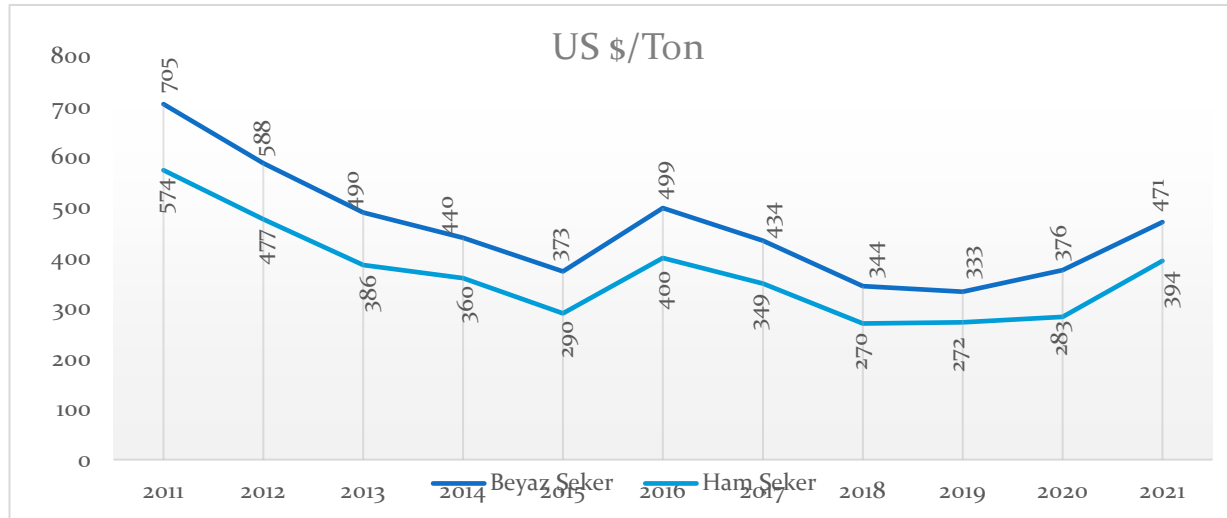
Son 10 yıllık beyaz şeker ve ham şeker fiyatları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo: 5- Beyaz Şeker-Ham Şeker Borsa Fiyatları (US \$/Ton)

YIL	BEYAZ ŞEKER	DEĞİŞİM %	HAM ŞEKER	DEĞİŞİM %	BEYAZ ŞEKER - HAM ŞEKER
2012	588	-17	477	-17	111
2013	490	-17	386	-19	104
2014	440	-10	360	-7	81
2015	373	-15	290	-20	84
2016	499	34	400	38	99
2017	434	-13	349	-13	85
2018	344	-21	270	-23	74
2019	333	-3	272	0,9	61
2020	373	13	283	3,9	93
2021	471	25	394	39	78

Dünya şekerinin büyük kısmı Brezilya, Hindistan, Çin, Meksika ve Tayland gibi tropikal bölgelerdeki şeker kamışından üretilmektedir. Brezilya şeker ihracatı sofralık şekeri ve etanolü içermektedir. Dolayısıyla petrol fiyatlarındaki değişim ve Brezilya üretimlerindeki şeker-etanol kaymaları da fiyatları büyük ölçüde etkilemektedir.

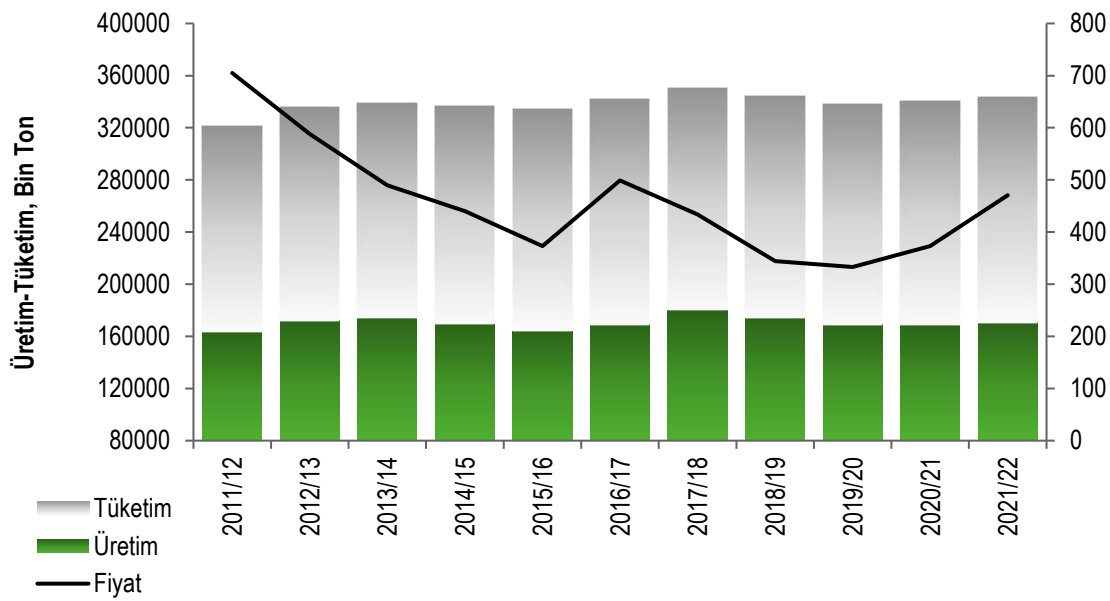
2012-2021 dönemi beyaz şeker ve ham şeker borsa fiyatları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik: 4- Son 10 yıllık beyaz şeker ve ham şeker fiyat seyri.

Tüm diğer emtialar gibi, şeker fiyatları da dünya genelindeki şeker arz ve talebinden etkilenmektedir. Talep, fiyatları değiştirebilirken fiyat da arzı değiştirebilmekte, şeker fiyatlarındaki artışlar bundan yararlanmak isteyen üreticilerin daha çok alanda üretim yapmaları sonucunu doğurmakta, bu da üretim fazlası oluşturarak fiyatları düşürebilmektedir. Şeker arzında fazlalık olunca fiyatlar düşerken, şeker pancarı/kamışı üretiminde ya da hasadındaki sorunların yarattığı arz darlığı durumlarında ise şeker fiyatları artmaktadır.

Son 10 yıllık dünya şeker üretim, tüketim ve fiyat dengesi aşağıdaki grafikte aşağıda gösterilmiştir.

Grafik: 5- Üretim, Tüketim, Fiyat Dengesi

TİCARET

İhracat

- *İhracat miktarı: 58 milyon 257 bin ton ...*
- *Bir önceki döneme 4 milyon 497 bin ton azalma..*
- *Brezilya ihracatında 5 milyon 450 bin ton azalma...*

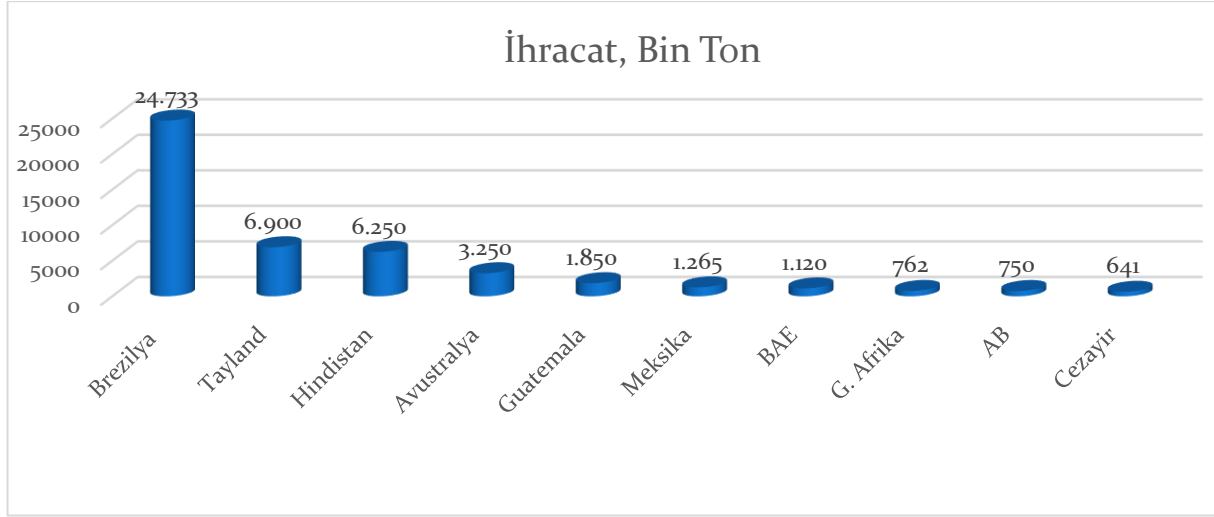
Dünya şeker ihracatının 2021/22 döneminde bir önceki yıla göre % 7 oranında azalarak 58 milyon 257 bin ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ticaretin kolaylaştırılması küresel ekonomi için önemli bir mihenk taşıdır. Ancak son aylarda yükselen emtia fiyatları, maliyetler, değişken navlun oranları ve değişen dinamikler ile ciddi şekilde test edildi. Tüm bu dinamikler belirli bir ülke başlığı altında incelenemese de, bugün şeker ticaretinin temellerini ve bununla birlikte şeker vadeli işlem piyasalarının görünümünü yönlendiren bu faktörlerin sentezidir.

2021/22 döneminde en büyük ihracatçı ülkelerin toplam ihracatı 2020/21 dönemine kıyasla 3 milyon 432 bin ton azalmıştır. İhracatta lider ülke olma konumunu sürdürmeye devam eden **Brezilya'nın** ihracatının önceki döneme göre %18 azalarak 24 milyon 733 bin ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2021/22 döneminin ihracat haritasına bakılıp bir önceki dönemle kıyaslama yapıldığında ihraç edilebilirlik; Tayland'da 2 milyon 250 bin ton, Guatemala'da 315 bin ton, Avustralya'da 398 bin ton, Birleşik Arap Emirliklerinde 315 bin ton, Meksika'da 100 bin ton artarken, Brezilya'da 5 milyon 450 bin ton, Hindistan'da 750 bin ton, Cezayir'de 400 bin ton, Güney Afrika'da 172 bin ton, AB'de ise 38 bin ton azalma kaydedildiği görülmektedir.

2021/22 döneminde dünyada şeker ihracatının % 42,5'ini gerçekleştiren Brezilya birinci sırada yer alırken Taylan 6 milyon 900 bin ton ile ikinci sırada yer almaktadır. En büyük ihracatçı ülkeler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Kaynak: ISO Quartely Market Outlook ,Feb. 2022.

Grafik: 6- 2021/22 tahminlerine göre ihracatta ilk 10 ülke.

İthalat

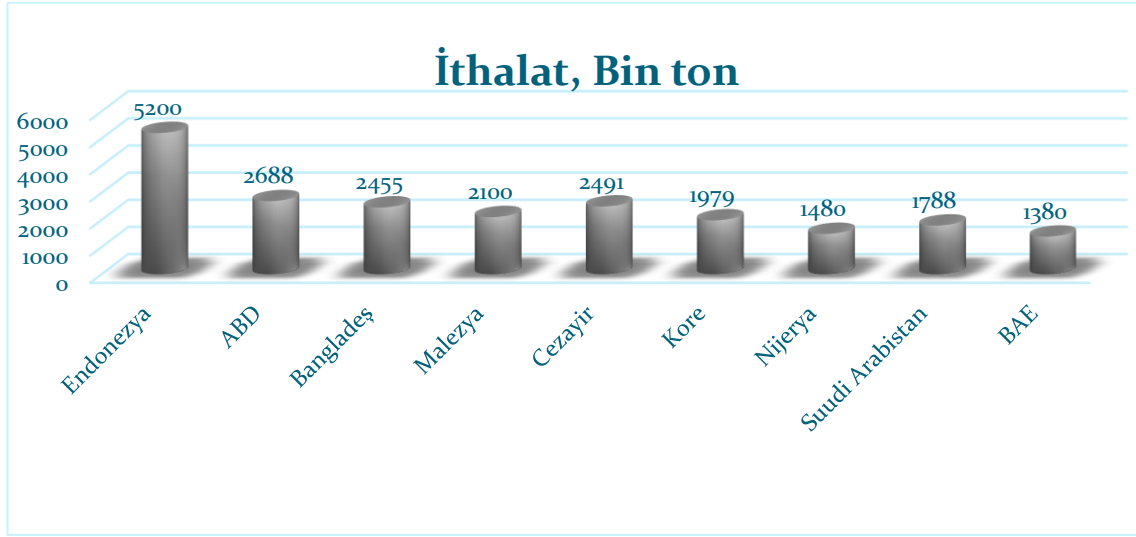
- Dünya şeker ithalatı %7,5 azalarak 58 milyon 257 bin tona geriledi...
- Dünya'nın en büyük şeker ithalatçısı ülkeleri Endonezya ve Çin ...
- Toplam ithalat talebinin yaklaşık yarısı Uzak Doğu ve MENA (Middle East-North Atlantic) bölgelerinden yapılmaktadır...

ISO, dünya toplam ithalat talebinin 2021/22 döneminde bir önceki döneme göre 4 milyon 736 bin ton azalacağını öngörmektedir. 2020/21 döneminde 62 milyon 789 bin ton olan ithalatın 2021/22 döneminde 58 milyon 53 bin ton olması beklenmektedir.

Dünya'nın en büyük şeker ithalatçı ülkeleri Endonezya, Çin, ABD, Cezayir, Bangladeş, Malezya, Kore, Suudi Arabistan, Nijerya ve Birleşik Arap Emirlikleri'dir.

2020/21 döneminde 5 milyon 175 bin ton ile dünyanın en büyük ikinci ithalatçısı olan Endonezya, 2021/22 döneminde 5 milyon 200 bin ton ile ithalatta birinci sıraya yerleşmiştir. Dünya'nın üçüncü büyük şeker ithalatçısı olan ABD'nin ithalatının ise bir önceki dönem ile hemen hemen aynı düzeyde 2 milyon 688 bin ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Dünya şeker ithalatında ilk 10 da yer alan ülkeler aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Kaynak: ISO Quartely Market Look ,Feb. 2022.

Grafik: 7- 2021/22 tahminlerine göre ithalatta ilk 10 ülke.

AVRUPA BİRLİĞİ

AB Tarım Bakanları; 2005 Haziran ayında hazırlanan Avrupa Komisyonu Reform Önerisinden hareketle, Şeker İçin Ortak Piyasa Düzeninde kapsamlı bir reform yapılması üzerinde siyasi bir karara varmışlardır. Reformla amaçlanan, AB Şeker sektörünün sürdürülebilirliğini uzun dönemde garanti altına almak üzere rekabetçi gücünü ve pazar odaklılığını artırmak, Dünya Ticaret Örgütü ile mevcut müzakere turlarında pazarlık gücünü kuvvetlendirmektir.

40 yıldır önemli bir değişikliğe uğramayan Şeker Rejimi Reformunun getirdiği sistemin temel hedefleri:

- Ortak Tarım Politikası reformu ile uyumlu bir şeker sektörü oluşturmak
- Piyasa dengelerini sürdürülebilir kılmak
- Piyasa odaklılığını güçlendirerek daha açık ve rekabetçi bir piyasa yaratmak
- En rekabetçi üye ülkelerde, mevcut koşullarda ciddi tehdit altında kalması öngörülen üretim faaliyetlerinin ve istihdamın devamlılığını sağlamak
- En az rekabetçi üye ülkelerin üretimden vazgeçerek yeniden yapılanmaları için onlara daha cazip koşullar sunmak
- Bu ülkelerde halen kota dahilinde bulunan üretim kapasitesini daha rekabetçi, daha piyasa odaklı sektörlere kaydırmak
- Ürünleri daha sağlıklı, daha kaliteli hale getirmek
- DTÖ'de AB'nin müzakereci konumunu güçlendirmek
- Sektörü gerek üçüncü ülkelerle yapılan, gerek uluslararası ticaret kurallarına uyumlu kılmak
- Çiftçiler ve üreticiler için daha dinamik bir girişimcilik ortamı yaratmak

şeklinde özetlenebilir. Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan Reform önerileri; kota ve fiyat düzenlemeleri, telafi edici tedbirler ve yeniden yapılandırma olmak üzere dört ana başlıkta değerlendirilebilir. Bu reform kapsamında AB, 2006/07 – 2009/10 pazarlama yılları arasındaki 4 yılda kademeli olarak, beyaz şeker referans fiyatını % 36 düşürerek 631,9 €/ton'dan 404,4 €/ton'a ve pancar minimum fiyatını ise % 40 düşürerek 43,63 €/ton'dan 26,29 €/ton'a indirmiştir. Reformun diğer önemli bir unsuru olan ve yine 2006/07 – 2009/10 dönemini kapsayan dört yıllık gönüllü yeniden yapılandırma ile yüksek maliyetli üretim tesislerinin kapatılarak kotalarının iptal edilmesi sonucunda, AB toplam şeker, izoglukoz ve inülin şurubu kotasının 6 milyon ton düşürülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda kotasından vazgeçen işletmelere, vazgeçilen kotaların tonu başına yeniden yapılandırma yardımı ile çeşitlendirme yardımı verilmiş, bu uygulama sonucunda da toplam kotalarda 5,8 milyon ton düşüş sağlanmıştır.

Yeniden yapılandırma programı kapsamında Bulgaristan, İrlanda, Letonya, Portekiz (anakara) ve Slovenya pancar şekeri üretiminden; Fransa, Hollanda, İngiltere, Yunanistan, Romanya ve Finlandiya ise izoglukoz üretiminden çekilmişlerdir. Şeker reformu sonucunda AB, şekerde net ihracatçı konumdan net ithalatçı konuma geçmiştir. Bu çerçevede; reform öncesinin son pazarlama yılı olan 2005/06 döneminde 5,2 milyon ton (beyaz şeker) net ihracat yapan AB, reformun dördüncü yılı olan 2009/10 döneminde 522 bin ton net ithalat yapmıştır.

AB, işlenmiş ürünler içerisindeki şeker ihracatı hariç olmak üzere, doğrudan şeker ihracatındaki sübvansiyonları 2008/09 pazarlama yılı itibarıyla kaldırmıştır.

2006 şeker reformuna ilişkin yapılan tartışmalar sonucunda, 26 Haziran 2013 tarihli AB basın duyurusunda, AB Komisyonu, AB Konseyi ve AB Parlamentosu Ortak Tarım Politikasında yeni bir reform yapma konusunda uzlaşmaya varıldığı belirtilmiştir. AB, sektörün şeker piyasasında gerçekleştirilmesi planlanan değişimlere uyum sağlayabilmesi için ilave süre tanıyacak şekilde 2014/15 pazarlama yılında sona erecek olan 2006 şeker reformunun yürürlük süresini 30 Eylül 2017 tarihine kadar uzatma ve bu tarihten sonra kotaları kaldırma kararı almış ve nitekim 17 Aralık 2013 tarihinde yayımlanan 1308/2013 Avrupa Birliği (AB) Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi arasında yaklaşık iki yıl süren müzakerelerden sonra, 26 Haziran 2013 tarihinde Ortak Tarım Politikası (OTP) reformu üzerinde politik bir anlaşmaya varılmış olup, bu reform, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından onaylanarak resmen 1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

AB' de piyasayı doğrudan etkileyen ve neredeyse 50 yıl boyunca üretimi sınırlandıran şeker ve izoglukoz üretimi limitlerini belirleyen şeker kotası 30 Eylül 2017 tarihi itibarıyla kaldırılmıştır. Bu adım ile 13,5 milyon ton olan şeker pancarı üretim sınırı ve 1968 yılından bu yana ortak tarım politikasının bir parçası olarak çiftçilere sağlanan asgari fiyat uygulaması kaldırılmış oldu. Şeker kotalarının kaldırılması kararına giden süreç 2006 yılında gerçekleştirilen büyük bir reform ve yeniden yapılandırma süreci ile başlamıştır. Daha sonra 2013 yılında Avrupa Parlamentosu ve üye ülkeler ortak tarım politikasının reformu sırasında kotaların kaldırılması yönünde anlaşmaya varmışlardır. Sistemin sona ermesinin; işletmeciler, yetiştiriciler ve tüccarlar için mevcut politika yönetimini önemli ölçüde basitleştirip, idari yükü hafifletmesi beklenmektedir.

2017 yılında kotaların kaldırılmasından sonra AB, şekerde net ithalatçı konumdan net ihracatçı konuma geçmiştir. Bu çerçevede; kotalı son PY olan 2016/17 döneminde 1,4 milyon ton (beyaz şeker) ihracat yapan AB'nin, kotaların kaldırılmasından sonraki 2017/18 döneminde yaklaşık 1,9 milyon ton, 2018/19 döneminde net 631 bin ton net ihracat yapmıştır. 2019/20, 2020/21 ve 2021/22 dönemlerinde ise AB yeniden net ithalatçı olmuştur.

AB Şeker Üretimi

2021/22 döneminde iklim şartlarının da etkisiyle pancar ve şeker veriminin artmasıyla, AB şeker üretimi toparlanma sürecine girmiştir.

Peş peşe düşüşün yaşandığı üç yılın ardından AB şeker üretimi, 2021/22 döneminde %15,8 oranında artarak 15 milyon 953 bin tona ulaşmıştır. En fazla üretim artışının gerçekleştiği ülkeler; % 44,7 ile Fransa, %36,6 ile Avustralya ve % 16,1 ile Polonya'dır.

AB Şeker İhracat-İthalatı

2021/22 döneminde Avrupa Birliği şeker ithalatı %28, ihracat ise %4,8 oranında azalmıştır. Avrupa Birliğinin ihracat yaptığı ülkeler Cezayir, Azerbaycan, Bosna Hersek, Çin, Mısır, Etiyopya, Haiti, İsrail ve Japonya'dır. Avrupa Birliği ithalatın 2021/22 döneminde 1 milyon 200 bin ton, ihracatın ise hemen hemen bir önceki yıl seviyesinde 750 bin ton civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

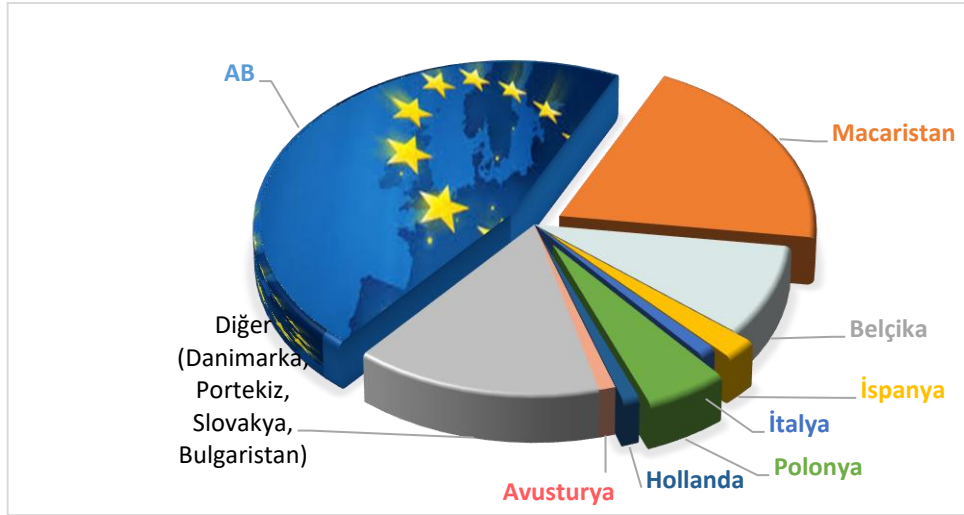
Tablo: 6 - 2017/18 – 2021/22 AB Şeker Üretimi, Tüketimi, İthalatı, İhracatı ve Stok miktarı (Bin Ton)

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
1- Üretim	17.827	15.926	15.485	13.773	15.953
2- Tüketim	16.163	16.707	15.503	15.388	15.840
3- İthalat	1.040	1.323	1.570	1.670	1.200
4- İhracat	3.974	1.954	1.127	788	750
Stok (1+3)-(2+4)	-1.270	-1.412	425	-733	563

NİŞASTA BAZLI ŞEKERLER

Dünya'da kalorili tatlandırıcılar, sakaroz ve nişasta bazlı olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. Sakaroz kökenliler pancar ve kamıştan, nişasta kökenliler mısır, buğday, patates gibi hammaddelerden üretilmektedir.

Dünyada sadece mısırdan üretilen nişasta kökenli tüm şuruplara glukoz dahil mısır şurubu, fruktoz içeren şuruplara HFCS (High Fructose Corn Syrup - Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu) denilmektedir. Nişasta kökenli fruktoz içeren şuruplardan yaklaşık % 42 fruktoz, % 53 glukoz içerenler HFCS-42; yaklaşık % 55 fruktoz, % 41 glukoz içerenler HFCS-55 olarak adlandırılmaktadır. Bunlardan HFCS-55, pancardan elde edilen sakarozun ikamesi olarak kabul edilmektedir. HFCS-42 genellikle unlu mamüller ve gıda üretiminde, HFCS-55 ise çoğunlukla hazır içecek üretiminde tatlandırıcı olarak kullanılmaktadır.

Grafik : 8- Dünya HFCS Üretim Yüzdeleri

TÜRKİYE ŞEKER SEKTÖRÜ

SEKTÖRÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

Şeker Fabrikaları, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk sanayi işletmelerindendir. Şeker fabrikası kurma çalışmaları ilk defa, Uşak'lı Molla Ömeroğlu Nuri (Şeker) adında bir çiftçi tarafından Uşak'ta başlatılmıştır. 6 Kasım 1925 tarihinde ilk Şeker Fabrikasının temeli atılmıştır.

Uşak'ta Şeker Fabrikası kurma çalışmaları devam ederken 22 Aralık 1925 tarihinde Alpullu Şeker Fabrikasının temeli atılarak onbir ayda fabrikanın montajı bitirilmiş ve 26 Kasım 1926 tarihinde fabrika işletmeye açılarak ilk Türk şekeri üretilmiştir. Uşak Şeker Fabrikası ise 17 Aralık 1926 tarihinde işletmeye açılmıştır.

1933 yılına kadar ülkemizin şeker ihtiyacı Uşak ve Alpullu fabrikalarının üretimi ile kısmen karşılanmıştır. Bu iki fabrika ile pancar tarımında ve şeker fabrikası işletmesinde elde edilen tecrübelerin yardımıyla 05/12/1933 tarihinde Eskişehir Şeker Fabrikası, 19/10/1934 tarihinde Turhal Şeker Fabrikası işletmeye açılmıştır.

Ayrı şirketler halinde kurulan Alpullu, Uşak, Eskişehir ve Turhal Şeker Fabrikaları; tarımsal, teknik ve idari çalışmaların koordine edilmesi, sermaye kaynaklarının birleştirilmesi, şeker politikasının tek elden yürütülmesi amacıyla 6 Temmuz 1935 tarihinde, üç milli bankamızın eşit paylarla ortak oldukları tek bir şirket çatısı altında toplanarak, 22 milyon TL sermayeli Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. kurulmuştur.

Şeker üretim faaliyetleri 1950 yılına kadar zaman zaman tevsi edilen dört şeker fabrikası ile yürütülmüştür. Her yıl artan şeker ihtiyacının tamamen yerli üretimle karşılanabilmesi için 1951 yılında hazırlanan "Şeker Sanayii'nin Tevsi Programı" ile yeni şeker fabrikaları kurulması dönemine girilmiştir.

Diğer taraftan pancar ekicilerinin teşkilatlandırılması amacı ile tarım kesiminde toplumsal dayanışmanın bir örneği olan kooperatifleşme hareketi başlatılmıştır. 1951 - 1956 yıllarını kapsayan dönemde toplam onbir yeni şeker fabrikası (Adapazarı, Amasya, Konya, Kütahya, Burdur, Susurluk, Kayseri, Erzincan, Erzurum, Elazığ, Malatya Şeker Fabrikaları) inşa edilerek, 1956 yılında fabrika sayısı onbeşe ulaşmıştır. 1962 yılında Ankara Şeker Fabrikası ve 1963 yılında da Kastamonu Şeker Fabrikası, sanayimizin geliştirilen bir makina fabrikası ile iki atölyede % 65'i imal edilerek işletmeye alınmışlardır.

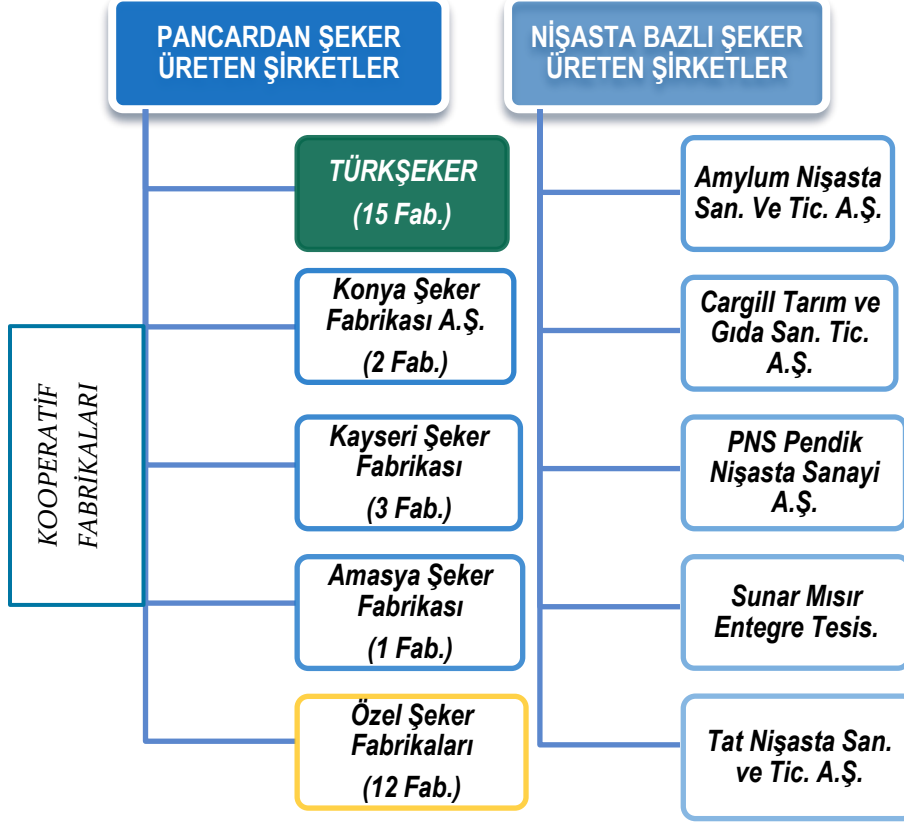
Ülkemizin nüfus artışına paralel olarak artan şeker ihtiyacını temin etmek amacıyla yeni şeker fabrikaları kurulması öngörülerek 1977'de Afyon, 1982'de Muş ve Iğın, 1983'de Bor, 1984'de Ağrı ve 1985 yılında da Elbistan Şeker Fabrikalarının % 95'e varan makina ve tesisleri mevcut beş makina fabrikasında imal edilerek işletmeye alınmışlardır. Daha sonra; 1989 yılında Erciş, Ereğli ve Çarşamba Şeker Fabrikaları, 1991 yılında Çorum, 1993 yılında Kars, 1998 yılında Yozgat ve 2001 yılında Kırşehir Şeker Fabrikaları işletmeye açılmıştır.

4634 sayılı Şeker Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce Bakanlar Kurulu Kararı ile şeker fabrikası kurma izni alan 3 özel şeker fabrikasından Çumra Şeker Fabrikası 2004/2005 pazarlama yılında, Boğazlıyan ve Aksaray fabrikaları 2006/2007 pazarlama yılında üretim faaliyetlerine başlamışlar, böylece pancardan şeker üreten fabrika sayısı 33'e ulaşmıştır.

Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği (Pankobirlik)'ne bağlı bulunan özel statülü Amasya, Kayseri, Konya Şeker Fabrikaları, kuruluş tarihlerinden itibaren 1990'lı yılların başına kadar, kendi Yönetim Kurullarında alınan kararlarla, sevk ve idareleri ile finansman işleri (mali, idari, teknik, ticari, zirai ve hukuki) Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. tarafından yürütülmüştür. Amasya Şeker Fabrikası 1991'de, Kayseri ve Konya Şeker Fabrikaları 1992 yılında Yönetim Kurullarının kararları ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye verdikleri tedvir yetkilerini kaldırarak Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği (PANKOBİRLİK) bünyesine geçmiştir.

Türkiye'de sakaroz kökenli ve nişasta kökenli olmak üzere iki tür şeker üretimi bulunmaktadır. Sakaroz kökenli olarak pancar şekeri üretimi yapılırken, nişasta kökenli olarak glukoz şurubu, izoglukoz, (yüksek fruktozlu mısır şurupları-HFCS) ve kristal fruktoz üretimi yapılmaktadır. Pancar şekeri ve nişasta kökenli şeker (NBŞ) üreten şirketler aşağıda verilmiştir.

Tablo : 7- Şeker Üreten Şirketler

**PANCAR ŞEKERİ ÜRETEN ŞİRKETLER
TOPLAM KAPASİTE: 3.151 BİN TON**

**NİŞASTA BAZLI ŞEKER ÜRETEN ŞİRKETLER
TOPLAM KAPASİTE: 990 BİN TON**

Ayrıca kota kapsamı dışında olup, ihraç amaçlı üretim yapan 5 adet Nişasta Bazlı Şeker üreten Şirket (Toplam kapasite: 350 bin ton) bulunmaktadır. Bunlar;

- 1- Ak Nişasta (Kırklareli)
- 2- GSF Gıda Üretim San.Tic. (Sakarya)
- 3- Ay Nişasta (Mardin)
- 4- Beşan Nişasta (Gaziantep)
- 5- Omnia Nişasta San. Tic. A.Ş. (Adana)

Türkiye'de şeker sektörü bünyesinde; 15 adet pancar şekeri üreticisi ve 5 adet nişasta bazlı şeker üreticisi olmak üzere toplam 20 şirket faaliyet göstermektedir. Sektörde ayrıca kota hakkı bulunmayan, sadece ihraç amaçlı üretim yapan 5 adet nişasta bazlı şeker üreten şirket bulunmaktadır. Bu beş şirketin yıllık toplam üretim kapasitesi 350.000 ton civarında olup, üretimlerinin tamamı ihraç edilmektedir.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. (TÜRKŞEKER); Sektörde 15 Şeker Fabrikasının yanı sıra 2 alkol, 5 Makina, 1 Elektromekanik Aygıtlar, 1 Tohum İşleme Fabrikası ve 1 Şeker Enstitüsü ile 96 yıldır ülkemizin önde gelen sanayi kuruluşlarından. Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK); 20.12.2000 tarih ve 2000/92 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına, 12/08/2008 tarih ve 2008/50 sayılı kararı ile de özelleştirme programına alınmıştır.

Amasya Şeker Fabrikası A.Ş., Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş. ve Konya Şeker Fabrikası A.Ş. Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği (Pankobirlik) bünyesinde özel şirket statüsündedir.

Pankobirlik; Mahalli Pancar Ekicileri Kooperatifleri ile Türkşeker'in ortak teşebbüsleriyle, pancar tarımının gelişmesi ve mahalli kooperatiflerin ekonomik ve teknik noksanlıklarını gidererek haklarının korunması amacıyla kurulmuş bir üst birliktir.

Daha önceleri Türkşeker'in Bağlı Ortaklığı statüsünde olan Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş. ve Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş.'deki Türkşeker'e ait kamu hisseleri özelleştirme programına alınmıştır. Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş. 2004 yılında Torunlar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye, Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş. ise S.S. Adapazarı Pancar Ekicileri Kooperatifi'ne satılmıştır. Keskinkılıç Gıda San. ve Tic. A.Ş. ise kuruluşundan bu yana özel statüdedir. Afyon, Alpullu, Bor, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Kırşehir, Muş, Turhal Şeker Fabrikaları ise Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satışı yapılarak 2018 yılında özelleştirilmiştir.

Hammadde olarak mısır kullanan nişasta bazlı tatlandırıcılar doğrudan tüketilmemekte, daha çok şekerli ürünler sanayiinde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu tatlandırıcıların başlıca kullanım alanları şekerlemeler, şekerli ve unlu mamüller, geleneksel tatlılar, dondurma, helva, reçel ve marmelat, alkollü ve alkolsüz içeceklerdir.

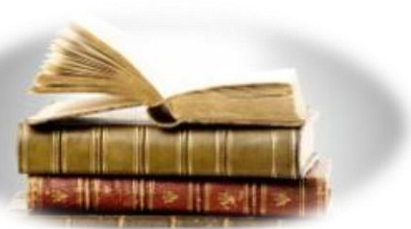
TÜRKİYE'DE ŞEKER REJİMİ

Ülkemiz ekonomisinin ağırlıklı olarak tarıma dayalı olması nedeniyle;

- Yurtiçi şeker ihtiyacının, yurtiçi kaynaklardan karşılanması,
- Sektörde rakip durumda olan ürünlerin birbirleri ile denge içerisinde; istikrarlı olarak ve bir program dahilinde üretilmeleri,
- Yeterli düzeyde üretimin sürdürülebilirliği

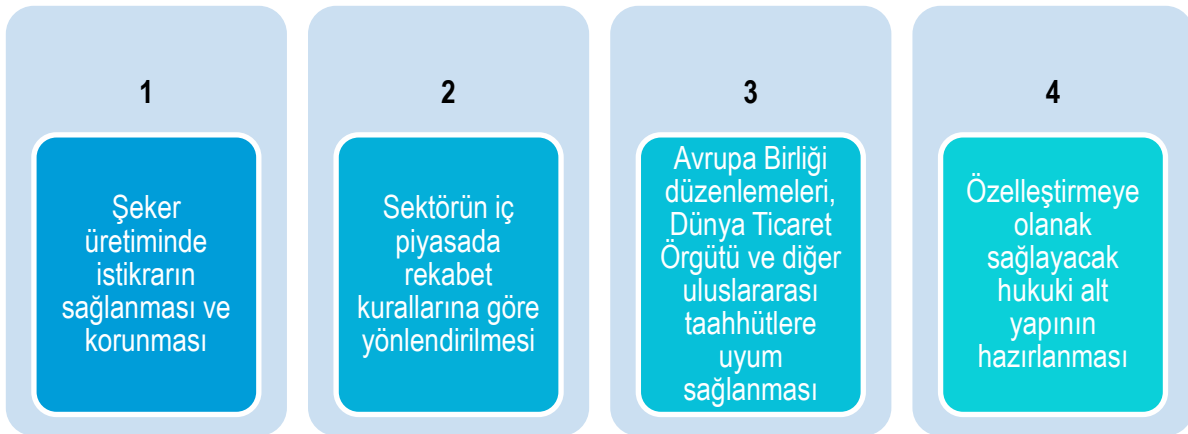
gibi hususlar büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'nin gıda tüketimine yönelik şeker ihtiyacı, şeker pancarından üretilen beyaz şeker ve nişastadan üretilen glukoz ve izoglukoz ile karşılanmakta olup, ülkemiz şeker sektörü 1925 yılından bu yana özel mevzuat hükümlerine göre düzenlenmektedir.

Türkiye'de şeker rejimini düzenleyen 22 Haziran 1956 tarihli ve 6747 sayılı Şeker Kanunu'nun birçok maddesinin işlerliğini yitirmesi sektörde yeni bir hukuki altyapı oluşturulması ihtiyacını gündeme getirmiştir. Bu nedenle 1996 yılından itibaren şeker rejiminin yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmalar başlatılmış ve 19 Nisan 2001 tarihinde halen uygulanmakta olan 4634 sayılı Şeker Kanunu yürürlüğe girmiştir.

4634 Sayılı Şeker Kanunu'nun İlkeleri :

Türkiye'de Şeker Sektörü; 2002/2003 pazarlama yılından bu yana, 4634 sayılı Şeker Kanunu ve bu Kanuna dayalı olarak çıkarılan Yönetmelikler çerçevesinde düzenlenmektedir.

4634 sayılı Kanun ile uygulamada meydana gelen başlıca değişiklikler; şeker üretim ve arzında kota uygulanması, pancar ve şeker fiyatlarındaki serbesti sistemi ve Kanun kapsamındaki konularda sektörü düzenlemek ve denetlemekle Şeker Kurulu'nun yetkilendirilmesidir.

19 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ve Kanunla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kurulmuş bulunan Kamu tüzel kişiliğine sahip Şeker Kurumu, 24.12.2017 tarih, 30280 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "KHK/696 Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kapatılarak görev, yetki ve sorumlulukları T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Tarım ve Orman Bakanlığı)'na devredilmiştir.

27/03/2018 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7103 no.lu "Vergi Kanunları İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 4634 sayılı Şeker Kanunu yeniden düzenlenmiştir.

Yeni düzenleme ile;

- Sektörü düzenleme ve denetleme görevini yürütmek,
- Şirketlerin yapacakları kapasite değişikliklerine göre ve/veya mücbir sebeplerin tespiti durumunda bünyelerindeki fabrikalar arasında kota aktarımına karar vermek,
- İç fiyat, arz-talep dengesi ve spekülatif etkileri dikkate alarak, şeker ticaretinde yapılması istenen düzenlemeler konusundaki görüşlerini Ekonomi Bakanlığı'na bildirmek,
- Bu Kanunun amaçlarına uygun olarak sektörle ilgili diğer hususlarda kararlar almak ve uygulamak (Şeker Kurulu'nun hammadde üretimi, kota, münavebe, pazarlama, ihracat, vb. konularla ilgili en çok başvurduğu ve kullandığı madde),
- Şirket ve bünyesindeki fabrikalarda, görevleri ile ilgili konularda araştırma ve denetimde bulunmak, bu amaçla gerektiğinde ilgili kurum, kuruluşlarla çalışmak,
- Kanun ve Kanuna dayanılarak çıkarılacak Yönetmeliklerle ilgili olarak verilen diğer görevleri yerine getirmek

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın,

- Şeker üretimi ve arzında istikrarı sağlamak amacıyla pazarlanacak şeker miktarını, sakaroz kökenli ve diğer şekerler için ayrı ayrı olmak üzere şeker türlerine göre, gerektiğinde dönemsel olarak kotalar ile belirlemek,
- Kotaların iptal ve transferleri hakkında kararlar almak ve bu kararları uygulamak,
- Yeni fabrika kurulabilmesi ve/veya mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için Şirketlere yeni kota tahsis etmek,

- Zorunlu hallerde pazarlama yılı içinde kotalar arası şeker transferi yapılır. A kotasının bir kısmı pazarlanamadığı takdirde, pazarlanamayan miktar gelecek yılın A kotasına aktarılır ve bir sonraki yılın A kotası aktarılan miktar kadar düşürülür veya cari pazarlama yılı içinde, şirketlerin talep etmesi durumunda, pazarlanamayan A kotasının tamamının veya bir kısmının, aynı pazarlama yılı içinde ihraç edilmek kaydıyla C şekerine aktarılması hususunda görüş bildirmek

Bakanlar Kurulu'nun yetkisine bırakılmıştır.

07/07/2018 tarihli ve 30471 Sayılı Resmî Gazete (2. Mükerrer) de yayımlanarak yürürlüğe giren KHK/700 karar sayılı **"Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"** nin 132 inci maddesi ile 4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 2/A, 3 üncü, 4 üncü maddeleri ile Geçici 11 inci maddesinde geçen "Bakanlar Kurulu" ibareleri **"Cumhurbaşkanı"** şeklinde değiştirilmiştir.

4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili yönetmeliklere göre;

- A kotası pancar fiyatı; *"Şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üretici ve/veya üretici temsilcileri arasında, pancar ekiminden önce, yıllık enflasyon oranı, üretici maliyetlerindeki artış, dünya pancar fiyatları ve alternatif ürün paritesi dikkate alınarak"*, "C şeker karşılığı C pancarı fiyatları ise, *dünya borsa fiyatları da göz önünde bulundurularak"*
- Şeker satış fiyatları; şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe

belirlenmektedir. Şekerin üreticiden tüketiciye istikrarlı bir fiyattan ulaşmasını ve şeker arzının spekülâtif amaçlı girişimlerden korunarak düzenliliğini sağlamak üzere depolama prim ve kesinti sistemi oluşturulmuştur.

27/03/2018 tarih ve 30373 (2. mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7103 no.lu **"Vergi Kanunları İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"** un 47 nci maddesi ile, 4634 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 3 üncü ve 5 inci fıkraları **"Şirketlerin A ve B kotaları Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından her yıl en geç 30 Haziran tarihine kadar, yurt içi şeker talebi, fabrikaların işleme ve şeker üretim kapasiteleri göz önünde bulundurularak müteakip beşer yıllık dönemler için tespit edilir."** şeklinde değiştirilmiştir. Aynı madde ile ülke toplam A kotası şekerin % 10'u olan NBSŞ kotası, % 5'e düşürülmüştür. 7103 No. lu Kanunun 49 uncu Maddesine eklenen Geçici 11 inci Madde ile nişasta kökenli şekerler için belirlenecek kota miktarında yapılan değişiklik sonucu ortaya çıkan kota fazlası, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye aktarılmıştır.

ARZ TALEP DURUMU

Ülkemizde şeker sektörü, 4634 sayılı Şeker Kanunu yürürlüğe girmeden önce, dönemsel olarak değişen ithalatçı ve ihracatçı konumu ile istikrarsız bir üretim seyri izlemiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda üretim miktarında meydana gelen istikrarsızlıklar sektörü kimi zaman ithalat riski, kimi zaman da stok sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu nedenle, stratejik öneme sahip olan şekerin üretim planlaması ve kontrolü büyük önem taşımaktadır. Üretim planlaması; coğrafi konumu nedeniyle pancardan şeker üreten ülkemizde şeker fiyatlarının dünya fiyatlarına göre yüksek olması, Dünya Ticaret Örgütü'ne taahhütlerimiz kapsamında şeker ihracatına sübvansiyon uygulanamaması ve pancardan şeker üretiminin göz ardı edilemeyecek boyutta yarattığı katma değer nedenleriyle, "yıllık yurtiçi şeker ihtiyacı ve güvenlik stoku" esasına göre yapılmaktadır.

4634 sayılı Şeker Kanunu ile Türkiye'de şeker talebini karşılayacak düzeyde üretim planlaması yapılmakta olup, ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı, Cumhurbaşkanı tarafından tahsis edilen kotalar ile belirlenmektedir. Ülkemizin yıllık şeker ihtiyacının % 95'i pancar şekeri, % 5'i ise nişasta bazlı şeker ile karşılanmak üzere programlanmaktadır. (27/03/2018 tarih ve 30373 (2. mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7103 no.lu "Vergi Kanunları İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile). 2019/2020, 2020/21, 2021/22,2022/23 pazarlama yıllarında ise Cumhurbaşkanı kararı ile NBŞ kotası ülke toplam A kotasının % 2,5'i oranında belirlenmiştir. Yıllar itibariyle pancar şekeri ve NBŞ kotaları aşağıda verilmiştir.

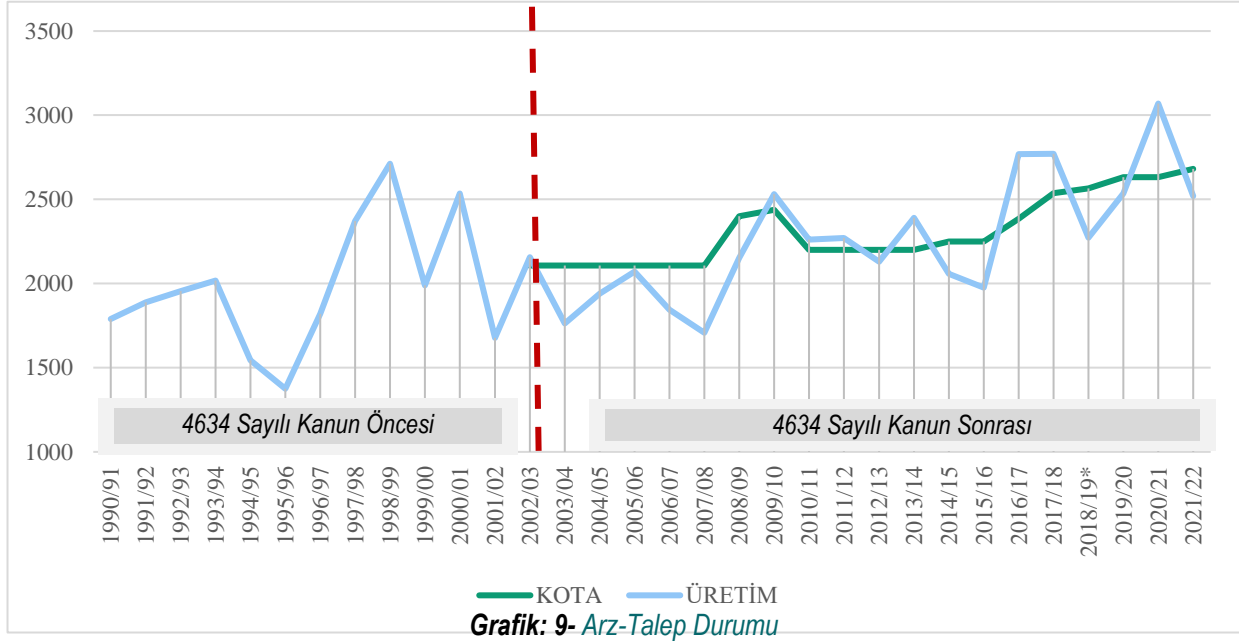
Tablo : 8 - Pancar Şekeri ve NBŞ Kotaları (Bin Ton)

Pazarlama Yılı	Pancar Şekeri Kotası (A)	NBŞ Kotası (A)	Artırılmış/ Düşürülmüş	NBŞ Kota Artışı %	Toplam A Kotası
2002/2003	2.107	234	351	50	2.458
2003/2004	2.107	234	351	50	2.458
2004/2005	2.107	234	351	50	2.458
2005/2006	2.107	234	351	50	2.458
2006/2007	2.107	234	351	50	2.458
2007/2008	2.107	234	316	35	2.423
2008/2009	2.400	267	333	25	2.733
2009/2010	2.438	271	407	50	2.845
2010/2011	2.200	244	366	50	2.566
2011/2012	2.200	244	329	35	2.529
2012/2013	2.200	244	337	38	2.537
2013/2014	2.200	244	305	25	2.505
2014/2015	2.250	250	325	30	2.575
2015/2016	2.250	250	313	25	2.563
2016/2017	2.385	265	265	0	2.650
2017/2018	2.537	267	134*	-50	2.670
2018/2019	2.565	135	-	-	2.700
2019/2020	2.633	67,5	-	-	2.700
2020/2021	2.633	67,5	-	-	2.700
2021/2022	2.633	67,5	-	-	2.700
2022/2023	2.681	68,75	-	-	2.750

(*): 7103 No.lu Kanunun ile NBŞ kotası % 50 oranında düşürülmüştür.

2021/22 pazarlama yılında Türkşeker'e; 939 bin 900 ton A kotası, 46 bin 995 ton B kotası tahsis edilmiştir.

4634 sayılı Şeker Kanunu'nun uygulamaya başladığı 2002/03 pazarlama yılı öncesi gerçekleşen üretim miktarları ile Kanun sonrası tahsis edilen kota ve gerçekleşen şeker üretim miktarları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Ülkemizde şeker pancarı üretimi; her yıl belirlenen şeker kotalarına bağlı olarak şirketler tarafından programlanmaktadır. Şeker üretiminde ve dolayısıyla pancar üretiminde kota uygulaması ülke kaynaklarının optimum düzeyde verimli ve etkin kullanımını sağlamaktadır.

TÜRKİYE'DE PANCAR TARIMI

Ülkemizde şeker fabrikalarının kurulmasının ana hedefi; ülkemizin şeker ihtiyacının karşılanması yanında, tarımı ve dolayısıyla çiftiçi kalkındırmaktır. Şeker pancarı tarımı ülkemizin sosyoekonomik yaşantısında çok önemli rol oynamıştır. Şeker pancarı tarımının gelişmesi sonucu şeker üretimi önemli derecede artmıştır. Diğer taraftan şeker pancarı yalnız sanayi hammaddesi değil, aynı zamanda besi hayvancılığında çok kıymetli gıda olan yaprak, baş ve posa ile bir yem bitkisidir. Bu ürünün gelişmesi, et ve süt üretiminin artmasına, böylece artan gıda kalitesi ile daha yüksek hayat standardının oluşmasına ön ayak olmuştur.

Pancar tarımı; taşımacılık, tarım alet ve makinaları başta olmak üzere birçok sanayinin gelişmesine, gübre, ilaç gibi girdilerin kullanımı ile endüstriyel sektöre önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca, şeker pancarı, ekim yapılan alana eşdeğer bir orman alanına kıyasla 3 kat daha fazla oksijen ürettiğinden, tüm canlılar için hayati önem arz eden bir oksijen kaynağı olmakta, kendinden sonra ekilecek ürünlerde verim artışı sağlamakta, alternatiflerine göre daha fazla istihdam imkanı sağlamaktadır.

Şeker pancarı tarımı, çiftiçi köye ve tarlaya bağlayarak ailenin bütün fertlerine iş imkânı sağlamakta, göçün önlenmesinde, bölgelerarası gelişmişlik farkının azaltılmasında ve kırsal kesimin kalkınmasında önemli rol oynamaktadır.

Şeker pancarı tarımı; Doğu Karadeniz, Ege ve Akdenizin sahil şeridi ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi dışındaki tüm bölgelerde yapılmaktadır. Sözleşmeli üretimin ilk örneklerinden biri olup, tarımın sanayiye entegre olmasını sağlamış ve gıda sanayinin temel taşı oluşturmuştur.

Pancar bir münavebe bitkisi olup, bölgesel özelliklere göre dört yılda veya üç yılda bir ekilmektedir. Yurdumuzda şeker pancarı her yıl üreticilerle yapılan "Şeker Pancarı Üretim Sözleşmesi" esaslarına uygun olarak yapılmaktadır.

Pancar tarımında maliyetleri düşürmek ve üretici gelirlerini yükseltmek amacıyla Türkşeker, kuruluşundan itibaren verim ve kaliteyi artırma çalışmalarına önem vermiştir. Bu amaçla, pancar ekim alanlarında modern tarım tekniklerinin uygulanması için yapılan çalışmalar yoğunlaştırılmış, toprak işleme, kaliteli tohum kullanma, gübreleme, sulama ve mekanizasyon tedbirleri ile verim ve kalitenin artırılması, üretim masraflarının azaltılması suretiyle de üretici gelirlerinin artırılmasında büyük mesafeler kaydedilmiştir.

Şeker Sanayi, şeker pancarını yetiştiren büyük çiftçi kitlesi ile güçlü bir ilişki kurmuştur. Şeker pancarının yetiştirilmesinde çiftçiye gerekli olan tarım aletleri, gübre, çeşitli malzeme ve nakdi yardımlar yapılırken, çiftçinin eğitilmesi ve kültürünün artırılmasına da çalışılmıştır.

Şeker pancarı üretimi; ilgili Kanun ve Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, şirketlere tahsis edilen pancar şeker kotalarının üretim garantisi için, belirlenen pancar ekim alanlarında, üreticiler ve/veya temsilcileri ile şirketler veya fabrikalar arasında sözleşme düzenlenmesi suretiyle kotalı olarak yapılmaktadır.

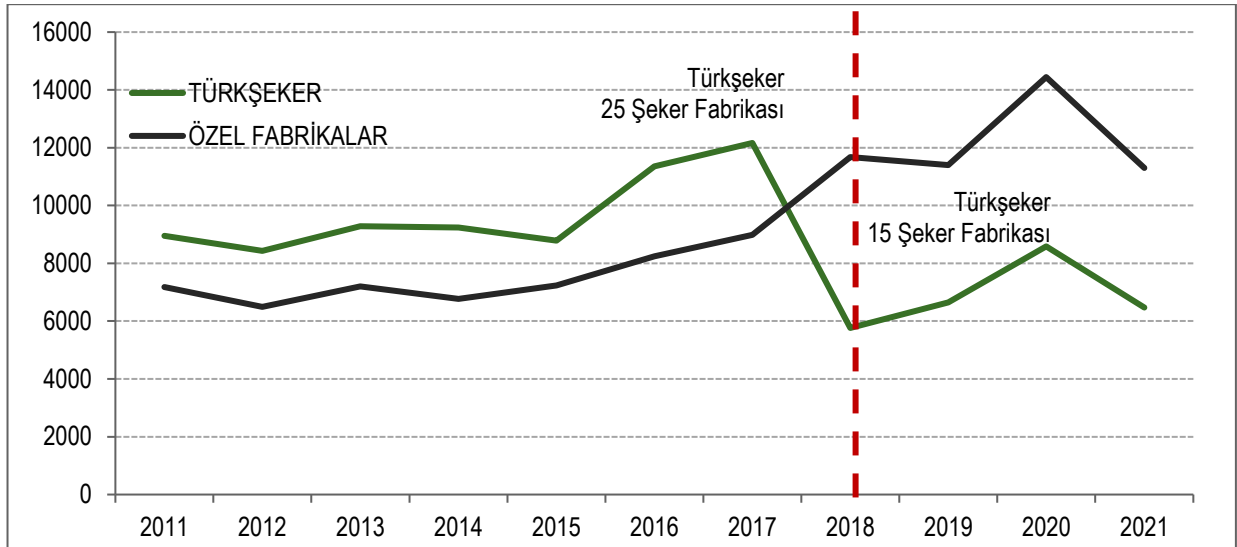
2018 yılına kadar 25 şeker fabrikası ile faaliyetlerini sürdüren Türkşeker 2018 yılından itibaren 15 şeker fabrikası ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Aşağıdaki tablo ve grafikteki veriler buna göre düzenlenmiştir.

Pancardan şeker üreten şirketler tarafından 2020 yılında, 3 milyon 363 bin dekar alanda pancar ekimi yapılmış, pancar üretimi 23 milyon 25 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında gerçekleşen pancar üretimi tüm zamanların en yüksek değerine ulaşmış olup, son 10 yıla ait pancar üretimine ilişkin temel veriler tablo'da yer almaktadır.

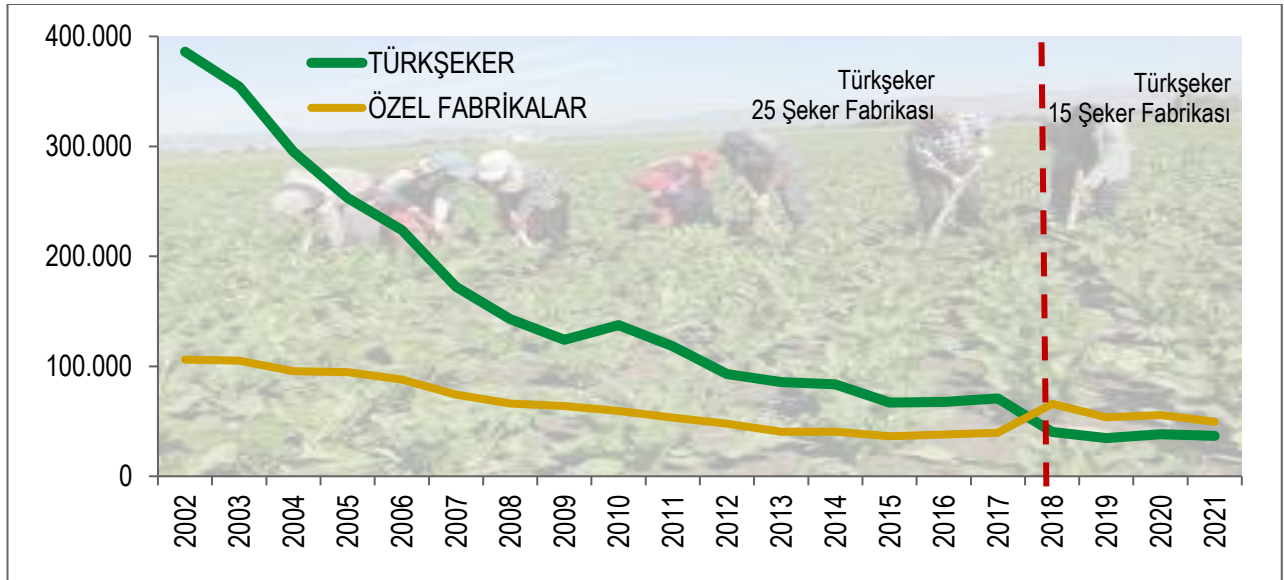
Tablo : 9- Türkiye'de Şeker Pancarı Ekim, Üretim ve Fiyatları *

Yıllar	Pancar Eken Çiftçi Sayısı	Ürün Taşıyan Alan (Bin Da)	Üretilen Pancar (Bin Ton)	Verim (Ton/Da)	Baz Alım Fiyatı (A Kotası) (TL/Ton)
2012	140.682	2.801.858	14.919.940	5,325	137,000
2013	126.307	2.909.097	16.488.590	5,668	147,000
2014	124.354	2.874.607	16.743.045	5,824	159,000
2015	103.400	2.739.912	16.022.783	5,848	191,000
2016	105.460	3.219.533	19.592.731	6,086	194,000
2017	110.131	3.388.829	21.149.020	6,241	210,000
2018	106.237	2.906.976	17.436.100	5,998	235,000
2019	88.279	3.100.807	18.054.320	5,822	300,000
2020	93.812	3.363.484	23.025.738	6,846	336,000
2021	86.296	3.023.553	17.767.086	5,876	420,000

(*) Kaynak: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı.

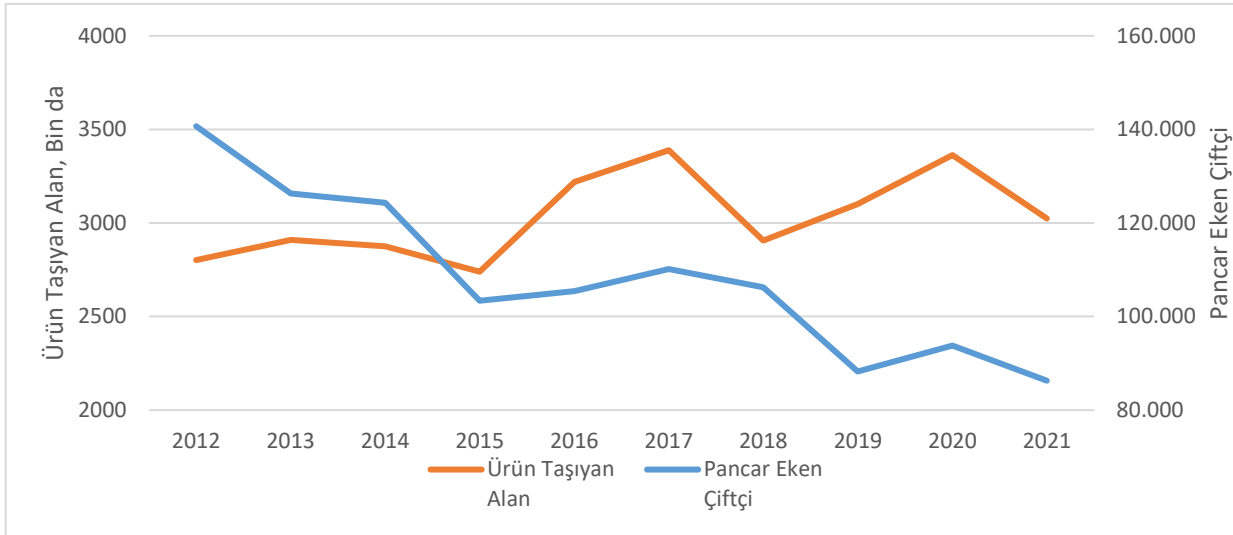

Grafik: 10- Pancar Üretimi

Grafik: 11- Türkiye'de Pancar Eken Çiftçi Sayıları

2021 yılında Türkşeker'e ait 15 şeker fabrikasında pancar eken çiftçi sayısı 36.821 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında pancar eken çiftçi sayısı Türkiye genelinde % 8 oranında azalırken bu oran Türkşeker'de %3,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik: 12- Pancar Ekim Alanı - Çiftçi Sayısı (Türkiye)

Türkşeker tarafından Türkiye genelinde 2021 yılında; 35 ilde, 1.211 köyde, 36.821 çiftçi tarafından pancar tarımı yapılmıştır.

Tablo: 10- Türkşeker'in Şeker Pancarı Ekim, Üretim ve Fiyatları

Yıllar	Pancar Eken Çiftçi Sayısı	Ürün Taşıyan Ürün Taşıyan Alan (Bin Da)	Üretilen Pancar Üretimi (Bin Ton)	Verim (Ton/Da)	Baz Alım Fiyatı (A Kotası) (TL/Ton)
2012	92.919	1.697	8.427	4,967	135,00
2013	85.700	1.769	9.825	5,201	144,00
2014	83.665	1.711	9.353	5,467	157,50
2015	66.974	1.582	8.790	5,558	190,00
2016	67.650	1.904	11.353	5,963	190,00
2017	70.762	1.996	12.164	6,100	210,00
2018	40.240	954	5.764	6,044	235,00
2019	34.424	1.106	6.652	6,015	300,00
2020	38.238	1.242	8.582	6,911	336,00
2021	36.821	1.195	6.470	5,415	420,00

Tarımda ve sanayide istihdam açısından önemli bir yere sahip olan şeker pancarının tarlaya ekilmesinden, üretilen şekerin sofraya gelinceye kadar her aşamasında sağlıklı hammadde sağlıklı mamul anlayışıyla hareket eden Türkşeker, pancar üreticilerinin uzun vadede düzenli gelir temin etmeleri hususuna özel hassasiyet göstermekte, üretici maliyetlerinde; pancar üretim giderleri, tarla kirası, gübre bedeli, tohum bedeli, mücadele ilacı, mibzer kirası, iş gücü, çeki gücü, nakliye gibi masraf unsurları ayrı ayrı değerlendirmektedir.

2021 yılında üretici tarafından Türkşeker'e teslimi taahhüt edilen % 16 polar şeker ihtiva eden, net bir ton A kotası şeker pancarı baz alım kesin fiyatı 420,00 TL olarak tespit edilmiştir. Ancak küresel boyutta enerji ve girdi maliyetlerindeki yaşanan gelişmeleri dikkate alarak, çiftçilerimizin alın teri ve emeğini koruyacak şekilde alım politikaları uygulamaya devam eden TÜRKŞEKER 420 TL/Ton olarak ilan edilen 2021 yılı pancar baz alım fiyatına her ton için ilave **15 TL prim destek ödemesi** yaparak pancar üreticilerimize yaklaşık **100 milyon TL** destek sağlamıştır.

2021 yılı ürünü için toplam 3 milyar 22 milyon TL pancar bedeli tahakkuk etmiş, bu miktarın 799 milyon TL'si ayni ve nakdi avans olarak önceden üreticilere ödenmiştir.

2021 yılında A kotası şeker pancarı baz alım kesin fiyatı 420,00 TL/ton olarak belirlenmekle birlikte, pancardaki şeker varlığı nedeniyle fiili alım fiyatı 423 TL/ton olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, A kotası üzerinde üretilen 2021 yılı ürünü net (finesi düşürülmüş) bir ton C pancarı alım fiyatı 315,00 TL olarak tespit edilmiştir.

ŞEKER ÜRETİMİ

Türkiye’de halihazırda; yıllık 3 milyon 151 bin tonu pancar şekeri, 990 bin tonu nişasta bazlı şeker olmak üzere toplam 4 milyon 141 bin ton şeker üretim kapasitesi mevcuttur. Pancardan şeker üreten şirketlerin toplam günlük pancar işleme kapasitesi ise 191 bin 500 ton’dur. Pancar şekeri üretimine tahsis edilen kota ile gerçekleşen A kotası şeker üretim miktarları Türkşeker ve Özel Fabrikalar itibariyle aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo : 11- Kota - Üretim İlişkisi (Pancar Şekeri A Kotası)

PY	Türkşeker			Özel Fabrikalar			Genel Toplam		
	Kota (Bin Ton)	Üretim (Bin Ton)	Üretim/ Kota (%)	Kota (Bin Ton)	Üretim (Bin Ton)	Üretim/ Kota, (%)	Kota (Bin Ton)	Üretim (Bin Ton)	Üretim/ Kota (%)
2012/13	1.239.500	1.169.900	94	960.500	942.081	98	2.200.000	2.111.981	96
2013/14	1.230.500	1.230.500	100	985.400	976.660	99	2.215.900	2.207.160	100
2014/15	1.261.800	1.079.800	86	998.100	975.173	98	2.259.900	2.054.973	91
2015/16	1.251.000	988.495	79	999.000	902.462	90	2.250.000	1.890.957	84
2016/17	1.361.700	1.361.700	100	1.023.300	1.021.780	100	2.385.000	2.383.480	100
2017/18	1.500.100	1.488.844	99	1.036.400	1.036.400	100	2.536.500	2.525.244	100
2018/19*	901.350	682.096	76	1.663.650	1.523.409	92	2.565.000	2.205.505	86
2019/20	934.000	893.027	96	1.698.500	1.564.541	92	2.632.500	2.457.568	93
2020/21	935.100	935.100	100	1.697.400	1.697.263	100	2.632.500	2.632.363	100
2021/22	939.900	869.050	92	1.692.600	1.600.249	95	2.632.500	2.469.299	94

(*): 16 şeker fabrikası. 4634 sayılı kanun Geçici 11. maddesi kapsamında özelleştirilen fabrikaların 2018/2019 PY’de üretimlerinin kotalarının %90’ının altında kalması nedeniyle 41.404,4 ton kota Türkşeker’e aktarılmıştır. Böylece Türkşeker tarafından fiili olarak kullanılan A kotası 901.350 ton+41.404,4 ton = 942.754,4 ton olmuştur.

2021/22 pazarlama yılında 2 milyon 632 bin 500 ton A kotası şekerin 2 milyon 469 bin 299 tonu üretim ile karşılanmıştır.

Tablo : 12- Türkiye'de Yıllar İtibariyle Toplam Pancar Şekeri Üretimi

Yıllar	Kampanya Süresi (Gün)	İşlenen Pancar (Ton)	Üretilen Şeker (Ton)	Bedele Esas Polar Şeker Varlığı (%)
2012/13	82	14.515.831	2.129.278	16,93
2013/14	94	16.036.402	2.389.845	17,32
2014/15	95	16.188.752	2.057.895	15,24
2015/16	90	15.418.923	1.976.124	15,37
2016/17	112	18.715.614	2.559.122	16,42
2017/18	115	20.467.586	2.769.588	16,08
2018/19	95	17.049.102	2.273.263	15,88
2019/20	99	17.751.820	2.535.602	16,69
2020/21	70-177	22.291.911	3.069.306	16,53
2021/22	43-132	17.423.766	2.519.549	16,93

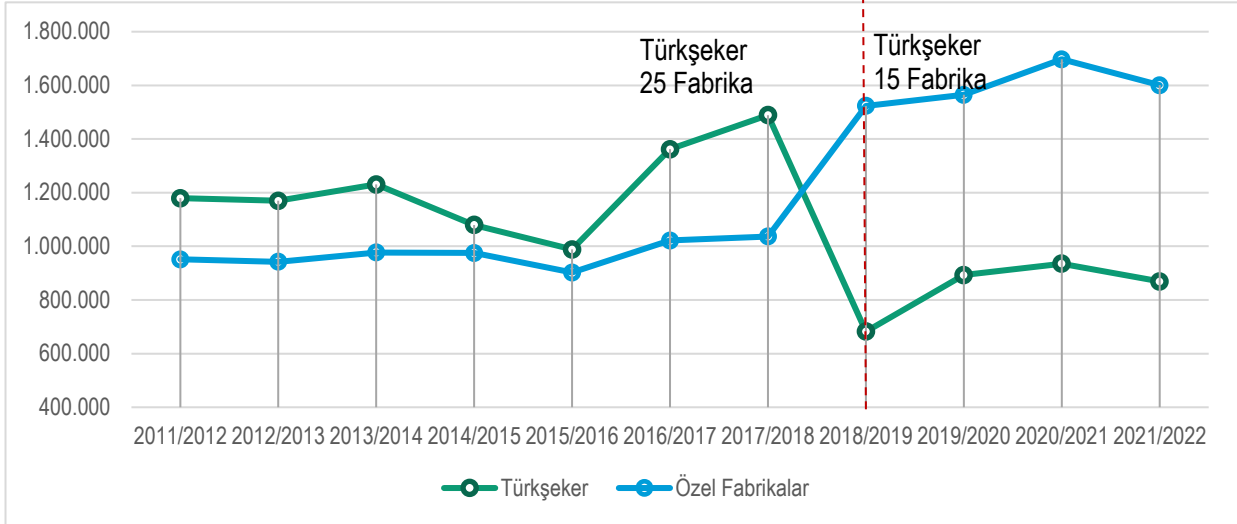
Kaynak : T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin şeker üretim politikası; öncelikle tahsis edilen kotayı karşılayacak seviyede, standartlara uygun kalitede, asgari maliyet ve azami katma değer yaratacak şekilde şeker üretimi yapmaktır.

Tablo : 13- Türkşeker'in Yıllar itibariyle Toplam Şeker Üretimi

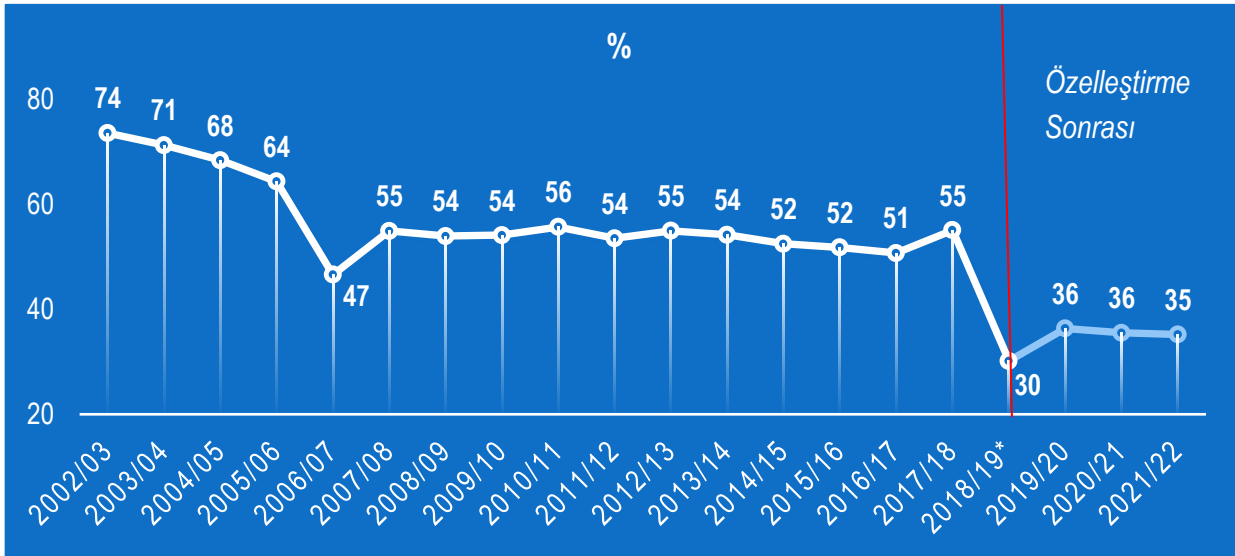
Yıllar	Kampanya Süresi (Gün)	İşlenen Pancar (Ton)	Üretilen Şeker (Ton)	Bedele Esas Polar Şeker Varlığı (%)
2012/13	80	8.130.000	1.169.900	17,07
2013/14	91	8.923.000	1.294.600	17,30
2014/15	90	8.896.000	1.079.800	14,84
2015/16	87	8.393.500	1.023.300	14,67
2016/17	116	10.61.000	1.404.000	15,94
2017/18	109	11.610.000	1.525.050	15,91
2018/19*	90	5.525.000	685.700	15,62
2019/20	110	6.442.000	894.670	16,91
2020/21	140	8.165.000	1.072.700	16,57
2021/22	105	6.245.000	869.050	17,09

(*): 16 şeker fabrikası.

Grafik: 13- Şeker Üretimi, Bin Ton

2018 yılına kadar bünyesindeki 25 şeker fabrikasının yıllık şeker üretim kapasitesi 2 milyon 36 bin ton olan Türkşeker'in şeker üretim kapasitesi 2018 yılında 10 şeker fabrikasının özelleştirilmesi ile yıllık 1 milyon 176 bin ton'a, günlük pancar işleme kapasitesi ise 114 bin 200 ton'dan 66 bin ton'a düşmüştür. Özelleştirme öncesi pancardan şeker üreten şirketler içerisinde % 65, toplam tatlandırıcı kapasitesi içinde % 49 paya sahip iken bu oran özelleştirme sonrası % 35'e gerilemiştir. 2002/2003 pazarlama yılında Türkiye toplam pancar şekeri üretiminin % 74'ü Türkşeker tarafından üretilirken, fabrika sayısının azalması ile bu oran % 30'lara kadar düşmüştür. 2021/22 pazarlama yılında ise Türkşeker'in 15 şeker fabrikası ile pancar şekeri üretimindeki payı % 35 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik: 14- Pancar Şekeri Üretiminde Türkşeker' in Payı

Şeker fabrikalarında kapasite kullanım oranları ve kampanya süreleri verimliliği doğrudan etkileyen önemli kriterlerdir. Şeker fabrikalarının optimum kampanya süreleri bölgelere göre 85 ile 130 gün arasında değişmektedir.

Şeker Kanunu kapsamında kota tahsisi yapılan 5 şirkete ait yıllık nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi yaklaşık 990 bin tondur. Bunun dışında kota hakkı bulunmayan ve kota tahsis edilmeyen, sadece yurt dışına ihraç edilmek üzere nişasta bazlı şeker üretim faaliyetinde bulunabilen şirketler de bulunmaktadır. Türkiye'de üretilen Nişasta Bazlı Şeker üretim miktarları toplamı aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo : 14- Nişasta Bazlı Şeker Üretimi (Bin Ton)

Pazarlama Yılı	NBŞ Üretimi
2012/2013	546.564
2013/2014	561.611
2014/2015	622.895
2015/2016	624.062
2016/2017	634.127
2017/2018	591.146
2018/2019	486.139
2019/2020	487.717
2020/2021	590.928
2021/2022	299.947

Kaynak : T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (Kotasız Şirketlerin üretimleri dahil)

MELAS VE YAŞ PANCAR POSASI ÜRETİMİ VE KULLANIM ALANLARI

Şeker fabrikalarında yan ürün olarak melas ve yaş pancar posası elde edilmektedir. Yaş pancar posası doğrudan veya melas ile karıştırılarak hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir. Üretim miktarı işlenen pancar miktarı ile paralellik göstermekte olup, genellikle işlenen pancarın % 30'u oranında yaş pancar posası elde edilmektedir.

Türkiye'de yıllar itibariyle üretilen melas miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo : 15- Melas Üretimi (Ton)

Yıllar	Türkşeker	Şeker Sanayi
2012	321.600	554.967
2013	369.576	630.711
2014	386.724	666.084
2015	369.389	655.589
2016	503.230	842.716
2017	489.985	857.768
2018	246.500	750.103
2019	277.302	722.207
2020	390.631	1.010.541
2021	278.769	704.157

Kaynak : T.C Tarım ve Orman Bakanlığı.

Türkiye'deki melas üretiminde 2002 yılında Türkşeker'in payı % 71 olarak gerçekleşirken, sektör kompozisyonunda meydana gelen değişiklikler nedeniyle, üretim ve kota miktarlarıyla paralellik içinde %49'a kadar gerilemiş, 2021 yılında Türkşeker'in payı (15 şeker fabrikası) % 39,6 olarak gerçekleşmiştir.

Yaklaşık % 50 şeker içeren melas;

- Fermantasyon hammaddesi olarak,
- Etil alkol üretiminde,
- Doğrudan hayvan yemi olarak,
- İçilebilir kalitede direk damıtılan içkilerde,
- İçilemeyen kalitede endüstriyel tüketim ve ilaç sanayiinde,
- Sirke, hamur mayasında,
- Briket kömür imalinde,
- İnşaat harçlarında,
- Kozmetik sanayiinde

kullanılmaktadır.

ETİL ALKOL VE BİYOETANOL ÜRETİMİ VE KULLANIM ALANLARI

Yan ürün olarak elde edilen melastaki şekerin enzimler vasıtası ile fermantasyona uğratarak alkol ve karbondioksit parçalanması metodu ile bazı şeker fabrikalarında etil alkol üretimi de yapılmaktadır.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. bünyesinde; Erzurum, Eskişehir, Malatya ve Turhal Şeker Fabrikaları'nda olmak üzere toplam dört adet alkol üretim tesisi mevcut iken, yapılan özelleştirmeler sonucu bu sayı ikiye düşmüş, Eskişehir ve Malatya alkol üretim tesisleri Türkşeker bünyesinde kalmıştır. Alkol üretim atık maddesi şlempenin, çevre kirliliğine etkisinin büyük olması nedeniyle; Eskişehir Alkol Üretim Tesisi'ne Şlepme Arıtım Tesisi kurulmuş olduğundan sadece bu alkol üretim tesisi çalıştırılmaktadır. Ayrıca özel statülü şeker fabrikalarından; Konya Şeker Fabrikasında 84 milyon litre/yıl ve Amasya Şeker Fabrikasında, 10 milyon litre/yıl kapasiteli melastan etil alkol üretmek üzere kurulmuş etil alkol üretim tesisi bulunmaktadır.

Üretilen alkol; alkollü içeceklerde, sağlık sektöründe, sanayi imalatı sektöründe, kozmetik ve dezenfektan sektöründe kullanılmaktadır. Alkol üretimi, çevresel kısıtlar ve talebin sınırlı kalması nedeniyle düşük gerçekleşmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizin de yoğun bir şekilde mücadele etmekte olduğu Koronavirüs salgını sürecinde ülkemizin dezenfektan ve kolonyaya dolayısıyla bunların ham maddesi olan etil alkole talebi artmıştır. Bu durumu salgının başlangıcında öngöreren TÜRKŞEKER, Eskişehir Alkol Fabrikasının üretim kapasitesini artırmış, günlük 35– 40 bin litre olan etil alkol üretim kapasitesi 10 bin litresi ham alkol olmak üzere toplam 60 bin litreye çıkartmıştır.

Eskişehir Alkol Fabrikamızın tam kapasite ile çalışmaya başlamasıyla birlikte üretilen etil alkol ile kamu hastanelerimiz başta olmak üzere, küçük ve orta ölçekli pek çok kolonya ve dezenfektan sektörünün ihtiyaçlarına büyük katkı sağlanmıştır.

Tablo : 16- İşlenen Melas, Üretilen Alkol – (Türkşeker)

	İşlenen Melas (Ton)	Üretilen Etil Alkol (Bin Litre)
2012	15.334	5.200
2013	18.520	6.400
2014	17.010	6.000
2015	15.280	5.480
2016	18.650	6.785
2017	14.060	4.665
2018	30.728	6.410
2019	11.868	3.547
2020	31.200	8.957
2021	15.178	3.016

Son yıllarda; motorlu taşıtlarda kullanılan yakıtlara, belli oranlarda yerli tarım ürünlerinden elde edilen biyoetanölün katılması uygulamaları artmıştır. Biyoetanölün gelişmiş ülkelerde çevreci yaklaşımlarla kullanımı zorunlu ve yaygındır. Hibrit araçlarda yüzde 85'e kadar kullanılabilen biyoetanöl, kullanım oranına göre egzoz gazı emisyonlarını yüzde 74'e kadar azaltması nedeniyle BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve ülkemizin de imzaladığı Kyoto Protokolü çerçevesinde desteklenmektedir. Çevreci özelliğinin ve uymakla yükümlü olduğumuz Kyoto Protokolünün Karbon ticaretine yönelik düzenlemelerinin sunduğu avantajları değerlendirmenin yanı sıra biyoyakıtları önemli kılan alternatif ve yerli enerji kaynakları olmasıdır.

Ülkemizde, 16/06/2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğ ile "Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından, bir takvim yılı içerisinde, kara tankeri dolun üniteleri hariç rafinericiden temin edilen ve ithal edilen benzin türlerinin toplamına, en az %3 (V/V), oranında yerli tarım ürünlerinden üretilmiş etanolün harmanlanmış olması zorunluluğu" getirilmiştir.

Türkşeker'de, benzine belirli oranda (% 3) karıştırılarak kullanılan biyoetanöl üretimi yapmak amacıyla; 2008 yılında Eskişehir Fabrikasında 15 milyon litre/yıl kapasiteli "Alkol Susuzlaştırma Tesisi", Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan (TAPDK) gerekli izinler alınarak kurulmuştur. 5 günlük deneme çalışması sonucunda 160.000 lt biyoetanöl üretilmiştir. Ancak uygun pazar bulunamadığından satılamayan bu biyoetanöl 2014 yılında TAPDK'nın izni ve yönetim kurulunun onayıyla tekrar destile edilerek gıda alkolüne dönüştürülmüştür. 10 yıl atıl durumda kalan biyoetanöl tesisinde 20/02/2018 tarihinden itibaren yeniden biyoetanöl üretimine başlanmıştır. 2018 yılında 2.113.000 lt, 2019 yılında 96.000 lt biyoetanöl üretilmiş ve satışı yapılmıştır.

Ülkemizde Türkşeker dışında; Tarkim, Tezkim ve Konya Şeker A.Ş. firmaları yakıt biyoetanolü üretmek için Dağıtım Yetki Belgesi almıştır. Tarkim ve Tezkim mısır ve buğdaydan, Konya Şeker pancar şekeri melasından biyoetanol üretimi yapmaktadır.

Biyoetanol kullanımının hızla yaygınlaşmasının nedeni, ekonomik olarak değer kazanması ve kullanımında çevreye olumsuz bir etkisinin olmamasıdır. Biyoetanol üretiminin ana gerekçelerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

- Fosil yakıtların neden olduğu çevresel etkilerin azaltılması,
- CO2 emisyon değerlerinin düşük olması, (1 Litre Biyoetanol, şeker pancarının yetişmesinden enerji olarak kullanımına kadar geçen süreçte 2,9 kg karbondioksit salınımını engellemektedir. Şeker pancarı, aynı alandaki çam ormanından üç kat daha fazla oksijen üretmektedir.)
- Elde edilen enerjinin son derece güvenilir olması ve enerji konusunda dışa bağımlılığı azaltacak olması,
- Yerli ürün olduğundan diğer yakıtların fiyat belirsizliklerinin ortadan kaldırılması,
- Diğer yakıt kaynaklarının tükenme sürecine girmesi.
- Şeker pancarından üretildiği için tarımsal kalkınmayı geliştiriyor olması,
- Tarımsal ürün fazlalık riskini enerji tarımına yönlendirerek, sürdürülebilir tarımı desteklemesi.

Sonuç olarak ülkemizde motorlu araç sayısının her geçen gün artması, akaryakıt sarfiyatının çok yüksek olması ve petrolün tamamına yakınının yurtdışından temin edilmesi alternatif enerji kaynaklarına yönelmenin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kendi tarım ürünlerimizden elde edilmesi ve çevreci bir yakıt olması sebebiyle biyoetanol üretimine ağırlık verilmesi ve araçların motorlarının bu tür yakıtları kullanabilecek esneklikte yapılması önem taşımaktadır. Biyoetanol içerikli benzin kullanıldığında tarım sektörü desteklenecek, daha ucuz yakıt, daha temiz ve sağlıklı bir çevre söz konusu olacak, ayrıca istihdama da katkıda bulunulacaktır.

SATIŞ – STOK DURUMU

Sektörde faaliyet gösteren şirketler, 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında pazarlama yılı itibariyle belirlenen A kotası kadar şekeri aynı pazarlama yılında yurtdışında pazarlayabilmektedirler.

Şirketler sahip oldukları A kotası kadar şekeri aynı pazarlama yılı içinde pazarlayamamaları halinde, pazarlanamayan miktar gelecek pazarlama yılının A kotasına aktarılır ve bir sonraki yılın A kotası bu miktar kadar düşürülür veya cari yıl içinde ihraç edilmek üzere C şekerine aktarılabilir. Yine Kanun gereğince Şirketler güvenlik stoklarını (B kotası) muhafaza etmek zorundadırlar.

Tablo : 17- Türkiye Geneline Pancar Şekeri Satış - Stok Durumu (Pazarlama Yılı - Bin Ton)

PY	Yurtiçi (A+B)	Yurtdışı (DİB dahil)	Toplam Satış	Pazarlama Yılı Sonu A kotası Stoku
2012/13	1.917.682	338.546	2.256.228	117.877
2013/14	2.082.791	319.488	2.402.280	82.842
2014/15	2.018.792	191.737	2.210.529	22.200
2015/16	1.987.561	32.860	2.020.421	0
2016/17	2.389.014	56.161	2.445.175	0
2017/18	2.267.807	77.012	2.344.819	257.054
2018/19	2.455.327	223.904	2.679.231	7.703
2019/20	2.467.724	56.466	2.524.190	4,430
2020/21	2.507.281	426.788	2.934.069	125.000

Türkşeker, pazarlama stratejisini; şeker için güvenlik stoklarını muhafaza ederek ve pazar göstergelerini dikkate alarak, 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında pazarlama yılı itibariyle belirlenen A kotası şekere göre belirlemekte ve pazar payını koruyacak önlemler almaktadır.

TÜRKŞEKER market raflarında şekere uygun fiyatla erişimin sağlanabilmesi için 2021 yılı Aralık ayından itibaren raf fiyatları Türkşeker tarafından belirlenen Raf Fiyat Garantili (RFG) satışlara başlamıştır.

Bu sistemle; ulusal ve yerel marketler büyüklüklerine göre ölçeklendirilmiş ve üç kategoriye ayrılarak, her birine ayrı bir raf fiyatı belirlenerek her bir talep sahibinden de "Raf Fiyat Taahhüdü" alınmıştır.

Tablo : 18- Türkşeker'in Şeker Satışları (Pazarlama Yılı - Ton)

Pazarlama Yılı	Yurtiçi	Yurtdışı (DİİB+İhraç)	Toplam
2012/13	975.169	304.658	1.279.827
2013/14	1.097.566	245.967	1.343.533
2014/15	1.043.588	135.341	1.178.929
2015/16	1.040.857	9.255	1.050.112
2016/17	1.361.808	3.421	1.365.229
2017/18	1.231.443	17.165	1.248.608
2018/19	938.758	41.360	980.118
2019/20	896.466	1.770	898.237
2020/21	811.666	113.994	924.066

Tablo : 19- Türkşeker'in Kotalar İtibariyle Stokları (Pazarlama Yılı Başı) – Ton

Pazarlama Yılı Başı	A Kotası	B Kotası	C Şekeri	TOPLAM
2012/13	48.029	49.950	209.099	307.078
2013/14	117.877	49.580	29.606	197.063
2014/15	82.842	36.910	28.680	148.432
2015/16	22.200	23.831	3.160	49.191
2016/17	0	23.380	1.905	25.285
2017/18	0	32.114	33.408	65.522
2018/19	257.054	68.320	16.242	341.617
2019/20	950	45.057	1.171	47.778
2020/21	0	46.700	0	46.700
2021/22	125.000	46.755	23.551	195.306

İTHALAT / İHRACAT

Türkiye’de, diğer ürünlerde olduğu gibi şekerde de koruma tedbirleri Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması, “Pazara Giriş Taahhütleri” doğrultusunda belirlenmiş ve uygulanmaktadır. İthalatta tavan olarak taahhüt edilen % 150 oranındaki koruma oranından 2004 yılına kadar %10 indirim taahhüt edilmiştir. 2004 yılından itibaren gümrük vergisi %135’e indirilmiş ve halen aynı oran devam etmektedir.

Özel koruma tedbiri öngörülmediğinden mevcut ithalat koruma oranı, dünya şeker fiyatları ve kur değişikliklerine bağlı olarak zaman zaman yetersiz kalabilmektedir. Dünya borsa fiyatlarının iç fiyatların altında olması, sektörün sürdürülebilirliğinin yüksek koruma oranları ile güvence altına alınmasını gerektirmektedir.

Pancar şekeri ihracatı satış – stok bölümünde verilmiş olup, 2002 yılından bu yana pancar şekeri ithalatı ve NBŞ ithalat – ihracat durumu TÜİK verilerine göre aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo : 20- Yıllar İtibariyle İthalat (Takvim Yılı - Bin Ton)

Yıllar	Pancar Şekeri İthalatı	Nişasta Bazlı Şeker	
		İthalat	İhracat
2012	5.500	11.000	104.300
2013	9.000	11.200	85.500
2014	4.600	13.200	105.900
2015	170000*	15.700	167.200
2016	280.000**	32.400	192.800
2017	230.000***	56.200	193.400
2018	201.000	28.300	232.100
2019	169.000	22.700	232.000
2020	221.000	26.100	268.000
2021	48.699	22.500	326.000

Kaynak : Şeker Kurumu (DTM, TÜİK)

(*) : 165,9 bin tonu Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir.

Geriyeye kalan 3,7 bin ton şeker ise yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar v.b.) şekerlerdir.

(**) : 240 bin tonu DİR kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir. 39,5 tonu ise doğrudan ithalat lisansı ile yapılan ithalat olup, kalan 0,4 bin ton şeker yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı şekerlerdir.

(***) : Bu miktarın 227,8 bin tonu DİR kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir. 2 bin tonu ise yurt içinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar, vb.) şekerlerdir.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.; stokların azaltılması, kota ve kapasite kullanım oranının korunması, ihracatın ülkemiz ekonomisine katkısının devamını göz önünde bulundurarak, A kotası dışındaki C şekerini ihracat ve Dahilde İşleme İzin Belgesine kayden imalatçı-ihracatçı firmalara satış yaparak değerlendirmektedir.

4634 sayılı Şeker Kanunu çerçevesinde, destekleme alımı uygulamasına son verilerek, şeker üretiminin yurt içi talebe göre gerçekleştirilmesi amaçlanmış, talep fazlası olarak üretilen şeker pancarının C pancarı olarak düşük fiyat ile alınması suretiyle, şeker ihracı ve imalatçı-ihracatçılara Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB)'ne kayden yapılan şeker satışlarının sonucunda oluşan Türkşeker zararının minimum seviyede gerçekleşmesi öngörülmüştür. Şeker Kanununun uygulanmasını müteakip 24/04/2003 tarih ve 2003/T-8 sayılı YPK Kararı ile Türkşeker'in mevcut şeker stoklarının azaltılabilmesini teminen doğabilecek zararın Türkşeker'ce karşılanması kaydıyla ihracat dahil her türlü tedbirin alınması için Şirket Yönetim Kurulu yetkili kılınmış, bilahare istihsal edilen 2005/8705 sayılı BKK ile, şeker ihracı ve şeker fiyatları tespiti hakkında 91/2518 sayılı ve 93/4196 sayılı BKK ile bünyesinde şeker ihtiva eden ihraca konu mamul üretimi yapan imalatçı-ihracatçılara dünya borsa fiyatları baz alınmak suretiyle şeker satışı yapılması konusundaki 92/3114 sayılı BKK yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece, şeker satışları nedeniyle Türkşeker'e görev zararı ödenmesine imkan sağlayan tüm mevzuatlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Görev zararı ödenmemesine rağmen; gereksiz şeker ithalatının önlenmesi, pazar payının korunması, kota indirimleri ile karşılaşılmasının önlenmesi, finansman ihtiyacının kısmen karşılanması, ülke şekerli mamul ihracatının yerli hammaddeye dayalı olarak yapılması ve böylece ülkemiz döviz kazanımına katkı sağlanması amacıyla Türkşeker, şekerli mamul imalatçı – ihracatçılarına, üretilen düşük maliyetli C şekerine ilaveten A kotası kapsamında yüksek maliyetle üretilen stok fazlası şekerini de C şekerine aktarmak suretiyle dünya fiyatlarından Hazine desteği almaksızın satmaya devam etmiştir. Bu kapsamda; 2003 yılının ikinci yarısından itibaren 2021 yılı sonuna kadar Hazine'ye yük getirilmeden 2 milyon ton'un üzerinde şeker teslim edilmiştir.

Ülkemizin, geçmişe dayanan tarihi ve kültürel bağları bulunan Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti (NCÖ) ile ilişkileri çerçevesinde, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. 1994 yılından 2008 yılına kadar, Nahçıvan Özerk Cumhuriyetinde pancar tarımının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve desteklenmesi amacıyla çalışmalar yapmış, üretilen şeker pancarı Türkşeker bünyesinde bulunan Ağrı Şeker Fabrikasında işlenerek karşılığında şeker verilmiştir.

Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile uzun yıllar devam eden pancar karşılığı şeker teslimine esas yıllık protokollere 2008 yılında son verilerek, bu tarihten itibaren bedeli peşin tahsil edilmek suretiyle bu ülkeye ihracat yapılmaya başlanmıştır. 2015 yılında 8.000 ton şeker, 2016 yılında 6.000 ton şeker ihraç edilmiştir.

ŞEKER FİYATLARI

TÜRKŞEKER gıda enflasyonunu düşürmek ve piyasayı regüle etmek üzere şeker satış fiyatlarını minimum düzeyde tutarak vatandaşımızın ucuza şeker tüketmesini sağlamak için büyük hassasiyet göstermektedir. 2019 yılının Haziran ayından 2021 yılının Şubat ayına kadar (20 ay) fiyat güncellemesi yapmayan TÜRKŞEKER, 01/02/2021 tarihinde 1 kg şekerin fabrika çıkış fiyatını KDV hariç 3,93 TL, 16/11/2021 tarihinde ise 4,91 TL olarak belirlemiştir.

Pancar şekeri için belirlenen fabrika çıkışı (KDV hariç) satış fiyatları ağırlıklı Türkiye ortalaması ve Türkşeker olarak, NBŞ için genel ortalama olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo : 21- Pancar Şekeri Satış Fiyatları (TL/kg, Pazarlama Yılı)

	Türkiye Ortalaması	Değişim %	Türkşeker Ortalaması	Değişim %
2012/13	2,11	9,33	2,13	9,79
2013/14	2,33	10,43	2,39	12,21
2014/15	2,52	8,15	2,54	6,28
2015/16	2,70	7,14	2,68	5,51
2016/17	2,66	-1,48	2,65	-1,12
2017/18	2,87	7,89	2,94	10,9
2018/19	3,13	8,8	3,18	8
2019/20	3,54	13	3,48	9
2020/21	3,66	3	3,60	3

Türkşeker hedef olarak rafta vatandaşımızın gerek kristal toz şeker, gerekse paketlenmiş küp şeker için uygun fiyatlara ulaşabilmesi için 2021 Aralık ayından itibaren raf fiyatları Türkşeker tarafından belirlenen Raf Fiyat Garantili (RFG) satışlara başlamıştır.

Bu sistemle; ulusal ve yerel marketler büyüklüklerine göre ölçeklendirilmiş ve üç kategoriye ayrılarak, her birine ayrı bir raf fiyatı belirlenerek her bir talep sahibinden de "Raf Fiyat Taahhüdü" alınmıştır.

Tablo : 22- NBŞ Satış Fiyatları

	Türkiye Ortalaması (TL/kg)	Değişim (%)
2012/13	1,47	7
2013/14	1,57	7
2014/15	1,74	11
2015/16	1,87	7
2016/17	1,92	3
2017/18	2,11	10
2018/19	2,70	28
2019/20	3,30	22
2020/21	3,66	11

YATIRIMLAR

Türkşeker, yatırımlarında yeterli düzeyde şeker üretiminin idamesine yönelik önceliklere, çevrenin korunmasına, teknolojik yapının geliştirilmesine önem vermektedir. Çevre yatırımları kapsamında, Türkşeker bünyesindeki şeker fabrikalarına atıksu arıtım tesisleri, ihtiyaç durumuna göre de yeni akışkan yataklı buhar kazanı alımı, doğalgazlı kazan alımı ve kömür yakılan kazanaların doğalgaz yakabilir hale dönüştürülmesi yönünde yatırımlar yapılmaktadır.

Şeker üretiminde gıda güvenliği ön planda tutulmakta, hijyen kurallarına uygun üretim yapılmaktadır. Gıdanın güvenilir olarak üretilmesi ve tüketiciye güvenilir bir şekilde sunulmasını sağlayan koruyucu ve önleyici sistem kurulmasına yönelik çalışmalar da önemli ölçüde mesafe kat edilmiştir.

2021-2022 döneminde gerçekleşen başlıca yatırımlar;

- ✓ Ankara Şeker Fabrikasına Ham Fabrika ve Rafineri Otomasyonu ile Güneş Enerjisi ve Kaskad Sistemi,
- ✓ Ankara, Burdur ve Iğın Şeker Fabrikalarına Pancar Analiz Laboratuvarı Üç Eksenli Numune Alma Tesisi,
- ✓ Burdur Şeker Fabrikasına 4 Adet 1750 kg/şarj Kapasiteli Kristal Şeker Santrifüjü,
- ✓ Elazığ Şeker Fabrikasına Taş Tutucu,
- ✓ Eskişehir Şeker Fabrikasına Difüzyon Dişli Kutusu Sisteminin Değiştirilmesi,
- ✓ Ereğli ve Yozgat Şeker Fabrikalarına Membranlı Pres Filtre,
- ✓ Iğın Şeker Fabrikasına Teshin, Sıcak Su Hatlarının ve Güneş Enerjisi Sisteminin Yenilenmesi,
- ✓ Malatya Şeker Fabrikasına Kireç Ocağı Dolum Sisteminin Otomatik Hale Dönüştürülmesi,
- ✓ Yozgat Şeker Fabrikasına Şerbet Koyulaştırma Filtresi,

kurulum işleri tamamlanmıştır.

ÖZELLEŞTİRME

Ülkemizde İktisadi Devlet Teşekküllerinin Özelleştirilmesi, 4046 sayılı yasa ile düzenleme altına alınmıştır. Bu konuda her türlü tasarruf Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun aldığı kararlar doğrultusunda Özelleştirme İdaresinin bağlı bulunduğu Bakanlığa aittir.

Türkşeker'in özelleştirme gündemine girmesi ilk kez 22 Haziran 2000 tarihinde IMF'ye verilen niyet mektubu ile olmuştur. Mektup, 2000 yılı Ağustos sonu itibarıyla Özelleştirme İdaresine devredilecek işletmeler portföyüne, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin bazı fabrikalarının alınması hükmünü içermiştir.

Türkşeker, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 20 Aralık 2000 tarih, 2000/92 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır. Aradan geçen bu sürede; Türkşeker'in Bağlı Ortaklığı durumundaki Kütahya ve Adapazarı Şeker Fabrikaları ile iştiraklerindeki hisselerinin özelleştirme işlemleri tamamlanmıştır. Fabrika bünyesindeki tarım işletmeleri Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satılmıştır. Şeker üretimi ile doğrudan ilgisi olmayan atıl durumdaki varlıkların bir bölümü, ÖYK kararları ve 233 sayılı KHK hükümleri doğrultusunda, Türkşeker tarafından düzenlenen ihaleler sonucunda satışa sunulmuştur.

08/10/2007 tarih, 2007/57 sayılı ÖYK kararı ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. deki kamu hisselerinin tamamı özelleştirme programına alınarak ÖİB'ye devredilmiştir. Şeker-İş sendikası 7 Aralık 2007 tarihinde Danıştay 13. Dairesi nezdinde dava açarak Türkşeker'in özelleştirme programına alındığı 2007/57 sayılı ÖYK kararına itiraz etmiştir. Yapılan itiraz talebi reddedilmiş olup, bunun üzerine Sendika tekrar Danıştay İdari Dava Dairelerine başvurarak itirazını yenilemiş ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 12/06/2008 tarihinde, 2007/57 sayılı ÖYK kararı hakkında yürütmeyi durdurma kararı alınmıştır.

ÖYK'nın 12/08/2008 tarih, 2008/50 sayılı kararı ile Türkşeker, yeniden özelleştirme programına alınarak portföy grupları halinde özelleştirilmesine, Şeker Kurulu tarafından belirlenecek toplam şeker kotası çerçevesinde en az 5 (beş) yıl şeker üretim şartı getirilmesine karar verilmiştir. Türkşeker'in programa alınmasından sonra, ilgili yasal mevzuatlar ve alınan kararlar çerçevesinde; Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) ve ÖİB'ye danışmanlık hizmeti veren konsorsiyum üyeleri, Türkşeker tarafından temin edilen bilgi belge ve görüşler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

Söz konusu çalışmalar kapsamında hazırlanan strateji raporlarında yer alan öneriler de dikkate alınarak oluşturulan ortak görüşler doğrultusunda; Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Rekabet Kurumu'nun olurları ile, portföy grupları oluşturulmuştur.

Coğrafi bazlı portföy grupları;

- Portföy A: Kars, Erciş, Ağrı, Muş ve Erzurum,
- Portföy B: Elazığ, Malatya, Erzincan ve Elbistan,
- Portföy C: Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum ve Çarşamba,
- Portföy D: Bor, Ereğli ve Iğın,
- Portföy E: Uşak, Alpullu, Burdur, Afyon ve Susurluk
- Portföy F: Eskişehir ve Ankara

Şeker Fabrikaları şeklinde oluşturulmuştur. Portföy A grubunda yer alan Şeker Fabrikaları için 24 Eylül 2008 – 27 Kasım 2008 tarihleri arasında çıkılan ihale, teklif gelmemesi nedeniyle 28 Kasım 2008 tarihi itibarıyla iptal edilmiştir.

T.C. Başbakanlık ÖİB tarafından 11/09/2009 tarihinde 4046 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Türkşekere ait; Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum ve Çarşamba Şeker Fabrikaları (Portföy C) portföy grubu olarak bir bütün halinde “Satış” yöntemi “Varlık Satışı” şeklinde uygulanmak suretiyle “Pazarlık Usulü” ile özelleştirilmek üzere ihaleye çıkmıştır. Söz konusu ihale ile ilgili olarak Danıştay 13. Dairesinde Şeker-İş Sendikası tarafından açılan davada, önce bu ihalenin yürütülmesinin durdurulmasına, daha sonra ise ihale komisyonunun kararının iptaline karar verilmiştir.

ÖİB tarafından, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.‘ye ait Elazığ, Malatya, Erzincan ve Elbistan Şeker Fabrikalarının (Portföy B) özelleştirilmesini teminen 05/11/2009 tarihinde yayımlanan ilanlarla ihaleye çıkmıştır. Söz konusu B Portföy Grubunun ihale koşullarını belirleyen “İhale Şartları Belgesi”nin iptali ve yürütmenin durdurulması talebiyle ÖİB aleyhine açılan davada 12/01/2010 tarihli karar ile dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

T.C. Başbakanlık ÖİB tarafından, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.‘ye ait Portföy B ve C’de yer alan Şeker Fabrikaları, portföy grubu olarak bir bütün halinde tekrar ihale ilanı verilmiş, nihai pazarlık görüşmeleri 29/11/2011 tarihinde yapılmıştır. Ancak, Portföy-C ve Portföy B Şeker Fabrikaları’nın ihaleleri Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 09/10/2012 tarih ve 2012/151 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

ÖYK’nın 21/11/2016 tarih, 2016/67 sayılı Kararı ile “ÖYK’nın 20/12/2000 tarih ve 2000/92 sayılı Kararı ile özelleştirme kapsamına, 12/08/2008 tarih ve 2008/50 sayılı Kararı ile özelleştirme programına alınan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.’nin özelleştirme işlemlerinin 31 Aralık 2016 tarihinden itibaren 2 (iki) yıl uzatılmasına” karar verildiği Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 09/12/2016 tarih ve 80899123-101.K018/8064 sayılı yazısı ile Şirketimize bildirilmiştir.

20/02/2018 tarihinde T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 14 fabrikanın (**Afyon, Alpullu, Bor, Burdur, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Kırşehir, Muş, Turhal ve Yozgat Şeker Fabrikaları**) özelleştirilmesi için ihale süreci başlatılmış; ihale ilanı 21/02/2018 tarih, 30339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Bu kapsamda Kastamonu Şeker Fabrikası dışında (*alıcı çıkmadığı için*); Afyon, Alpullu, Bor, Burdur, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kırşehir, Muş, Turhal ve Yozgat Şeker Fabrikaları'nın pazarlık görüşmeleri tamamlanmış, satışlara ilişkin ÖYK kararları çıkmıştır. Bu fabrikalardan 10 adedinin (Afyon, Alpullu, Bor, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Kırşehir, Muş, Turhal) devir işlemleri tamamlanmış, Burdur, Yozgat ve Iğın Şeker fabrikalarının satışı ise 25/12/2018 tarihli ve 505 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile iptal edilmiştir. 10 şeker fabrikasının satışı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo : 23- Satışı Gerçekleşen Fabrikalar

FABRİKA	SATIŞ BEDELİ TL	SATIN ALAN FİRMA	ÖYK KARARI	DEVİR TARİHİ
BOR	336.000.000	Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret A.Ş.	04/05/2018 2018/49	21/09/2018
KIRŞEHİR	330.000.000	Tutgu Gıda Turizm İnşaat İmalat İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	04/05/2018 2018/48	25/05/2018
YOZGAT	275.000.000	Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret A.Ş.	04/05/2018 2018/46	İPTAL
ÇORUM	528.000.000	Safi Katı Yakıt Sanayi ve Ticaret A.Ş.	04/05/2018 2018/47	25/06/2018
ILGIN	637.000.000	Alteks Tekstil Turizm İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	09/05/2018 2018/61	İPTAL
TURHAL	569.000.000	Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.	04/05/2018 2018/45	08/06/2018
AFYON	725.000.000	Doğuş Yiyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret AŞ	11/05/2018 2018/63	28/08.2018
BURDUR	487.000.000	Erser Grup Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.- Sterk Plast Ltd. Ortak Girişim Grubu	31/05/2018 201/67	İPTAL
ELBİSTAN	297.000.000	Mutlucan Tuz Madencilik İnşaat Tur. Otomotiv Pet. Nakliye San. ve Tic. A.Ş.	31/05/2018 201865	12/07/2018
ALPULLU	150.000.000	Binbirgıda Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	31/05/2018 2018/66	06/12/2018
MUŞ	230.200.000	MBD İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Öz Er-Ka İnşaat Turizm Elektrik Taahhüt Ticaret ve Sanayi A.Ş. O.G.G	31/05/2018 2018/68	16/07/2018
ERZURUM	287.000.000	Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret AŞ	04/06/2018 2018/69	17/07/2018
ERZİNCAN				18/07/2018
TOPLAM	3.452.200.000*			

(*): Satışı iptal edilen fabrikaların bedelleri dahil değildir

Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 28/12/2018 tarih ve 96603 sayılı yazısında Şirketimizin özelleştirme işlemlerinin tamamlanmasına ilişkin sürenin 31.12.2023 tarihine kadar uzatıldığı bildirilmiştir.

Özelleştirme kapsam ve programında bulunan Türkiye Şeker Fabrikası A.Ş.nin sermayesinin tamamı 29/04/2021 tarihli ve 3923 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkartılarak Türkiye Varlık Fonu'na devredilmiştir. 12/11/2021 tarih, 4803 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile de T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı ile ilgilendirilmiştir.

SEKTÖRDE REKABET VE SORUNLAR

Üretim kotaları, tarife kotaları, yüksek korumalar ve tercihli ticaret anlaşmaları dünya ticaretine kısıtlamalar getirmektedir. Dünyada özellikle son 25-30 yıldır meydana gelen gelişmeler, şekerin diğer tarımsal ürünlerle ve yakıt piyasalarıyla etkileşimine neden olmuştur. Bir yandan genellikle mısırdan üretilen nişasta bazlı şekerin pancar ve kamış şekeriyle rekabeti artmış, diğer yandan etanolün yakıt olarak kullanılması petrol ve şeker fiyatlarını birbirinden etkilenir hale getirmiştir.

Şeker sektöründe müdahale, Türkiye’de de dünya genelinden pek farklılık göstermemektedir. 2001 yılında uygulamaya konulan yapısal uyum politikaları kapsamında şeker politikaları da değişime uğramak zorunda kalmıştır. 2001 yılında yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ile piyasa daha sıkı kontrol altına alınmıştır.

4634 sayılı Şeker Kanunu yürürlüğe girmeden önce ülkemizde şeker sektörü, dönemsel olarak değişen ithalatçı ve ihracatçı konumu ile istikrarsız bir üretim seyri izlemiştir. Özellikle 1990’lı yıllarda üretim miktarında meydana gelen istikrarsızlıklar sektörü kimi zaman ithalat riski, kimi zaman da stok sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu nedenle, stratejik öneme sahip olan şekerin üretim planlaması ve kontrolü büyük önem taşımaktadır. Üretim planlaması pancardan şeker üretiminin göz ardı edilemeyecek boyutta sağladığı katma değer nedeniyle, “yıllık yurt içi şeker ihtiyacı ve güvenlik stoku” esasına göre yapılmaktadır.

2000’li yılların başlarında dünya beyaz şeker borsa fiyatları ülkemiz fiyatlarının 1/3’i oranında iken 2021 yılı Ekim ayı itibariyle başa baş noktasına gelmiş olup, mevcut durumda ise ülkemiz şeker fiyatları dünya şeker fiyatlarının altında kalmıştır.

4634 sayılı Şeker Kanunu ile Türkiye’de şeker talebini karşılayacak düzeyde üretim planlaması yapılmakta olup, ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı, Cumhurbaşkanı tarafından tahsis edilen kotalar ile belirlenmektedir. Tahsis edilen kotalar yurt içi talebi karşılamaya yönelik olduğundan, DİR kapsamında imalatçı-ihracatçı firmaların ürünlerinde kullandıkları/kullanacakları şekeri dünya borsa fiyatları karşısında düşük kalan ülkemiz A kotası şekerden temin etme yoluna gitmelerini önleyecek tedbirlerin alınması ülke şeker arzında sorun yaşanmaması açısından önemlidir.

4634 sayılı Şeker Kanununun 5 inci maddesinde “Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir.” hükmü çerçevesinde şeker fiyatları serbestçe belirlenmektedir. Fiyatların belirlenmesinde maliyetler, dünya borsa fiyatları, iç fiyatlar, arz talep dengesi, spekülasyon etkileri ve diğer ilgili hususlar dikkate alınmaktadır.

2021 Ekim ayına kadar Özel ve Kooperatif Şeker Fabrikalarının şeker satış fiyatları ile Şirketimiz Şeker satış fiyatı aynı seviyelerde seyretmekteydi. Dünyada ve ülkemizde artan gıda fiyatları ile beraber hammadde (şeker pancarı) ve üretim maliyet kalemlerindeki (Enerji, yakıt, ambalaj, kimyasallar vb.) fiyat artışlarına bağlı olarak özel şeker fabrikaları ile Türkşeker arasında fiyat farkı açılmıştır.

Tüketicilere daha uygun fiyatlarla şeker sunmak amacı güden Türkşeker'in şeker satış fiyatı ile özel şeker fabrikaların satış fiyatı arasındaki fark nedeniyle Türkşeker'e olan talep fazla olmuştur. Piyasanın ancak %35'ine sahip olan Türkşeker, bu taleplerin tamamını karşılayamadığından satışlarını, halkımızın daha uygun fiyatla raftan şeker temin etmesi için ulusal zincir ve yerel marketler üzerinden yoğunlaştırmıştır.

Türkşeker'in günlük pancar işleme kapasitesi ise 114.200 ton/gün iken yapılan özelleştirme sonrası 66.000 ton/gün'e düşmüştür. Rekabeti şekillendiren önemli unsurlardan biri teknoloji ve teknolojinin gerektirdiği ölçek ekonomisidir. Ölçek büyüklüğü ile şeker üretim maliyeti doğrudan ilişkili olup ölçek büyüdükçe üretim maliyetinde azalma görülmektedir.

Türkiye'deki 33 şeker fabrikasından 5 adedi küçük ölçekli (1.800-2.200 ton/gün pancar işleme kapasiteli) olup, bunlardan 4 adedi (Kars, Elazığ, Erciş ve Uşak Şeker Fabrikaları) Türkşeker bünyesinde bulunmaktadır. Bu fabrikalardan 3 adedi Doğu Anadolu Bölgesinde yer almakta olup, sosyo-ekonomik amaçla kurulmuş, pancar üretimi yetersiz, kampanya süreleri kısa, üretim maliyetleri yüksek ve verimli çalıştırılmayan fabrikalardır. Bu fabrikaların üretim maliyetlerinin yüksek olması Türkşeker'in mali tablolarını olumsuz etkilemektedir. Ancak bölgeye olan sosyo-ekonomik katkıları, stratejik önemleri ve bölgede şeker fabrikalarından başka sanayi tesislerinin bulunmaması göz önüne alınarak bu fabrikaların üretim faaliyetlerinin sürdürülmesi önemlidir.

Türkşeker'e rakip durumdaki diğer şeker fabrikaları, konumları itibarıyla hammaddeye ve pazara yakınlıkları pancar verimlerinin yüksekliği, kapasite büyüklükleri ve optimal kapasite kullanımları, modern teknolojileri, endüstriyel otomasyona sahip oluşları, işçilik ücretlerinin Türkşeker'den düşük olması ve özel sektör olmanın avantajlarını daha iyi kullanmaları gibi nedenlerle daha düşük maliyetle şeker üretebilmektedirler.

Şeker Kanunu ile arz yönetiminin 'Kota Sistemi' ile yürütülmesi hükme bağlanmıştır. Ülkede şeker üreten şirketler genelinde üretim kotalarının belirlenmesi ve dağıtılması şeker sektörünün sürdürülebilirliği açısından büyük önem arz etmektedir. Ülke toplam tatlandırıcı kurulu kapasitesi; 3 milyon 151 bin tonu pancar şekeri, 990 bin tonu Nişasta Bazlı Şekerler olmak üzere toplam 4 milyon 141 bin tondur.

Ayrıca sektörde kota tahsis edilmeyen 350 bin ton kapasiteli Nişasta Bazlı şeker üreten 5 şirket daha bulunmaktadır. Bu beş şirket ihracat amaçlı glukoz ve izoglukoz üretimi yapacak şekilde kurulmuş olmakla birlikte kota tahsisi yapılmadığından, ihraç amaçlı üretim yapmalarına izin verilmiştir. Böylece Türkiye'nin toplam kurulu kapasitesi 4 milyon 491 bin ton olmaktadır.

Türkiye'nin yıllık şeker/tatlandırıcı talebine göre belirlenen kota miktarı toplam 2 milyon 700 bin ton civarında olduğundan sektörde yaklaşık 1 milyon 790 bin ton atıl kapasite ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle; hem NBS üreten şirketlerin kotaları, üretimleri ve satış miktarlarının, hem de YYT-Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcıların (Sakarin, Aspartam, Asesulfam-K, Sodyum Sakkarin vb) gıda sektöründe kullanılıp kullanılmadığının ve ithalat miktarının 4634 sayılı Şeker Kanunu, bu Kanunla ilgili yönetmelikler ve diğer mevzuat hükümlerine göre etkin ve düzenli bir şekilde ilgili kurumlarca denetimlerinin yapılması pancar şekeri sektörü açısından son derece önemlidir.

Kuruluş amacı öncelikli olarak sosyal kalkınmayı amaçlayan Türkşeker, yukarıda da bahsedilen rekabet koşulları nedeniyle bilançosunu bazen kar, bazen de zarar ile kapatmıştır. Tüm olumsuzluklara ve bazı eleştirilere maruz kalmasına rağmen Türkşeker, her dönemde ülkenin sosyo-ekonomik kalkınmasında sağladığı katma değer ve sağladığı istihdam ile görevini en iyi şekilde yerine getirme gayretine devam etmektedir.

Şirketimizin müşteri memnuniyetini en üst düzeye taşıyarak yüksek kalite ve verimlilik odaklı artan bir performans ile büyümesini sağlamak, çalışanlarımızın iş sağlığı ve iş güvenliğini gözeterek, çevreye duyarlı, asgari maliyet ile azami tasarruf oluşturarak standartlara uygun kalitede üretim yapmak, Türkşeker'in sahip olduğu zirai ve teknik bilgileri (know-how) yatırımlar ile destekleyerek güçlü bir kontrol yapısı oluşturmak, en yeni üretim tekniklerini tarladan şeker üretimine, depodan müşteriye kadar olan süreçlerde kurumsal yapımızı daha da güçlendirmek en önemli hedeflerimiz arasında bulunmaktadır.